

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1 | a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Nu pentru popor, ci pentru... „națiune“!

S'a găsit în sfârșit formula. Ea sună astfel: „In chestiunea dreptului electoral, scopul înainte de toate nu poate să fie de cât unul: întărirea statului maghiar. Deci reforma dreptului electoral nu este scop, ci mijloc. Lozinca nu trebuie să fie *drepturi poporului*, ci *drepturi națiunii*, statului maghiar. Acea va fi reforma electorală cea bună, care va corespunde mai bine acestui scop...”

Autorul acestei minunate formule, în fața căreia au căzut în extaz toți... contrarii ideii votului universal, este ministrul de finanțe, d. Ladislau Lukács; dar ea reprezintă și quintesențiază desigur vederile întregului guvern și a majorității din camera actuală, cu privire la reforma electorală, la chipul în care o contemplează și cu care speră să poată eluda necesitatea, tot mai inexorabilă, a adoptării lărgirii dreptului electoral și pentru jumătatea de dincoace de Leitha a monarhiei noastre.

E și perfidă, e și naivă această formulă. E perfidă, fiindcă amestecă cu bună știință noțiunile, punând înainte postulatul întăririi statului, dar pe de altă parte socotindu-l alcătuit numai dintr'o singură naționalitate, — e și naivă, fiindcă vrea să se întemeieze pe despărțirea, în specie imposibilă, a noțiunilor de *popor* și *națiune*.

Adică partizanii votului universal ar fi dușmani ai întăririi statului nostru... Ai „statului maghiar”, — zice d. Ladislau Lukács, în numele guvernului și al majorității

parlamentare... Nimeni însă nu va cădea în cursa întinsă. Noi repetăm și susținem că, dimpotrivă, partizanii votului universal sunt cei mai sinceri amici și doritori ai întăririi acestui stat, — și ceea ce este și mai important, sunt *singurii* ale căror idei, prin realizarea lor, vor putea duce la acea dorită întărire.

Cum? Prin acordarea de drepturi *poporului*. În această privință nu trebuie să se facă deosebire între *popor* și *națiune*, — căci nu poate avea *națiunea* mai multe sau *alte* drepturi decât *poporul*... — Cele spuse de d. Ladislau Lukács se pot înțelege numai într'un fel: că prin *națiune* d-se nu înțelege decât naționalitatea maghiară, pe când pe celelalte naționalități alcătuitoare ale statului poliglot ungar, le cuprinde sub denumirea, oarecum disprețuitoare, de: *popor*.

Asta e. Va să zică: „Drepturi *națiunii*, iar nu drepturi *poporului*”, — înseamnă: drepturi *maghiarilor*, dar nu și celorlalte naționalități cari alcătuiesc statul acesta...

De aceea aplaudă toți cei cari știu ce înseamnă șiretenia aceasta, și le convine. Așa este! strigă ei. E prima datorie a tuturor să se gândiască la întărirea statului *maghiar*, — iar cei cari nu se gândesc la așa ceva, nu merită altceva, decât... ce? Poate spânzurătoarea...

Noi însă cunoaștem un stat *ungar*, iar nu *maghiar*. Cunoaștem un stat alcătuit și susținut de un *popor*, care aci la noi e compus din *diferite* naționalități; și pretin-

dem că aceea este calea, și acela e mijlocul, ce vor duce spre întărirea acestui stat, cari vor ține seama de drepturile *tuturor* acestor diferite naționalități, — deci: de drepturile *poporului*.

La formula guvernului și a majorității parlamentare actuale: „nu drepturi *poporului*, ci drepturi *națiunii*”, — răspundem cu formula noastră: „nu drepturi *unei* naționalități, ci *tuturor*, deci — *drepturi poporului!*”

Credem, de altfel, că în intențiunile înțelepte cari au adus la ordinea zilei această chestiune, jenantă pentru aceia ce de atâta vreme se căsnesc s'o abată față de alte preocupări, — s'o amâie cel puțin cât se poate mai mult, — credem că în acele intențiuni a fost tocmai acest lucru, ca să se dea puțința să mai intervie un echilibru între drepturile... „națiunii”, și între drepturile... „poporului”... Ar fi deci acuma un lucru prea de tot ciudat, ar fi, cum s'ar zice, *lumea întoarsă*, ca realizându-se reforma electorală în Ungaria, ca să se facă în așa fel, încât, dimpotrivă, să se mai știrbească din drepturile... „poporului”, și să se mai adaoge la acelea ale... „națiunii!”...

Da. Reforma dreptului electoral nu trebuie să fie scop, ci mijloc. Cine a zis vreodată, sau și-a închipuit că ar trebui, sau ar putea, să fie altfel?... Iar scopul deosemena, da: trebuie să fie întărirea statului. Până aci suntem de acord cu toții. Unde ne despărțim, este acolo când zicem, unii, că scopul întăririi statului nu se va putea ajunge decât prin acordarea de drepturi *poporului*, alcătuit din naționalitățile cari îm-

Prietinul credincios

de Oscar Wilde

— Sfârșit. —

— Hans, zise morarul, iacă am să-ți dau roaba mea, adevărat că nu se află tocmai în stare prea bună; îi lipsește o lature și are nevoie și de-o mică reparatură la roată, adevărat vreau să zic la spițe. Dar cu toate astea inima mea, îmi șoptește, să-ți-o dau. Vezi cât sunt de marinimos! Eu sunt convins, că o mulțime de persoane o să mă țină de nebul, tocmai din cauză că în part eu țină avuții mele; dar gândește-te și tu: eu nu pot fi ca alți oameni. Eu cred că aceea ce formează ființa marinimosității, este chiar prietenia. Afară de asta trebuie să-ți mai spun, că pe seama mea, am cumpărat o roabă nouă. Nu-ți mai face griji și supărare Hans: iată, am să-ți dau eu roaba mea.

— Da, tu ești foarte bun, zise micul Hans, iar fața lui ovală și comică, se umplu toată de veselie. O să-i fac ușor reparația necesară cu o scândură pe care o păstrez de multă vreme în casă.

— O scândură? zise morarul. Păi Hans, tocmai asta e ce-mi lipsește mie pentru coperișul șurii. S'a făcut, știe Dumnezeu cum, o gaură mare în coperiș și mă tem, ca nu cumva venind ploile și aflând-o tot neacoperită, să-mi ude și să-mi strice tot grânul. Aș fi nenorocit! Ce bine-i că mi-am adus aminte. Într'adevăr, e vrednic de luat în seamă, cum totdeauna o faptă bună aduce alta în

locul ei. Eu ți-am dat, să zicem așa, roaba și tu îmi dai scândura. Nu-i așa? De sigur că roaba mea face cu mult mai mult decât o scândură, dar asta cine-o mai socotește? Prietenii adevărați nu se gândesc nici odată la astfel de lucruri. Te rog, Hans, du-te și adu-mi scândura, ca să pot repara blăstămata aia de gaură din coperiș...

E drept, țipă Hans și alergând în casă, scoase, cât ai bate'n palme, scândura și o dete morarului.

— Precum văd, zise morarul, scândura nu-i atât de mare după cum îmi închipuiam și pare-că mi-e frică să nu să 'ntâmples cumva, ca reparându-mi coperișul, ție să nu-ți rămâie nici o bucățică pentru roabă. Asta nu-i vina mea, firește... În sfârșit, dăruindu-ți eu odată roaba nu mai încapă nici o îndoială, că și tu vei fi atât de bun și-mi vei dăruia câteva flori, nu-i așa? te rog vino și umple repede coșul ăsta!

— Să-l umplu? zise micul Hans, privind îngrijat în toate părțile. El știa foarte bine, că umplând coșul morarului cu flori, pentru oraș nu-i va rămânea nimic, nici o floare; și cât de bucuros și-ar fi răscumpărat cel puțin nasturii cei de argint!

— Tu nu înțelegi, zise morarul, că dăruindu-ți eu roaba, cererea mea e foarte neînsemnată, e foarte mică? Eu te rog numai de câteva flori. Poate să n'am dreptate, dar aș trebui să cred, că prietenia, adevărata prietenie e liberă de ori și ce interes!

— Scumpul meu prieten, bunul meu prieten, izbucni micul Hans, pentru toate florile mele din grădină tu ești binevenit. Părerea ta bună are pentru mine de-o mie de ori mai multă valoare, decât toți nasturii de argint din lume...

Hans alergă și culese din grădină toți ghiocelii săi frumoși și umplu cu ei coșul morarului.

— Rămâi sănătos micule Hans, zise morarul și începu să urce dealul cu scândura pe umeri, iar pe braț purta coșul umplut cu flori.

— Mergi în pace, spuse micul Hans și începu vesel să sape mai departe în grădină, deoarece se bucura nespuse de tare pentru roaba pe care i-o promisese că i-o va da morarul. Pe când planta a doua zi o viță, tocmai la intrarea în grădină, auzi fără de veste pe uliță vocea cunoscută a morarului. Sări, repede, jos de pe scară, alergă în grădină și se uită peste gard.

Era morarul cu un sac mare de făină pe umeri.

— Dragă, micule, Hans, zise morarul, vei fi tu oare atât de bun să-mi duci sacul ăsta până în piață?

— Drept să-ți spun îmi pare grozav de rău, zise Hans, dar azi, zău, am foarte mult de lucru. Trebuie să-mi sap vița, să-mi ud florile și să tund iarba.

— Cum se poate?, zise morarul. Ar fi o lipsă de politeță din partea ta, ar fi o lipsă de adevărată prietenie, ca după ce ți-am dăruit roaba, să-mi refuzi cererea mea!

— Așa ceva n'ai voie să spui, strigă micul

preună formează și sprijinesc *statul* acesta, — și când alții susțin, și pretind, ca drepturile să fie numai pentru o parte a popoului, parte pe care în mod impropriu le place, lor, să o numească: *națiune*.

Care din aceste vederi va triumfa? — Este, la noi, marea chestiune a vremilor de față. — Un lucru ar fi bine să nu uite toți aceia cari au, mai mult sau mai puțin, datoria să se gândească la rezolvarea ei, — și cine oare n'o are, într'o măsură oarecare? Acest lucru este că: Statele chiar, mai la urmă, sunt alcătuiți *omenesți*, — pe când alcătuirea *popoarelor*, este de esență divină.

In jurul votului universal. După „N. W. Tagblatt“ contele Khuen Héderváry va prezenta camerei proiectul reformei electorale odată cu bugetul. Proiectul pentru votul universal al guvernului va fi de un cuprins mai larg decât acel contemplat de Tisza. Contele Khuen n'are intențiunea de a face numai o simplă declarație în chestia votului universal, ci va provoca o hotărâre a parlamentului, care va fixa și termenul când camera va avea să se ocupe de această reformă.

Criză de guvern în Ungaria.

Ieri tratativele între primul-ministru ungar și contele Stürgkh, primul-ministru austriac, au luat o altă întorsătură: s'a constatat, că divergențele între cei doi prim-miniștri nu se vor putea aplana.

E de observat, că arhiducele moștenitor *Francisc Ferdinand* urmărește cu multă atențiune aceste tratative. Ieri el a trimis pe colonelul *Bardolff*, șeful cabinetului său militar, la contele Khuen Héderváry, care apoi a informat pe intimul arhiducelui moștenitor despre întreg materialul tratativelor și despre situația politică în legătură cu problemele militare.

Rezultatul conferențelor din Viena se poate ușor ghici. Viena nici de cum nu va permite scoaterea limbei de comandă germană din codul penal militar, tot așa nici chestia emblemelor și drapelurilor nu va fi rezolvită după dorința ungarilor. Ungurii pretind, că asentările să fie conduse numai prin ofițeri unguri. Contele Stürgkh însă a

declarat hotărît, că M. Sa monarhul nu voește să sufere nici o cât de mică știrbire a drepturilor lui.

Iată deci începutul actului critic al guvernului și al parlamentului ungar.

Azi, joi, primul ministru contele Khuen Héderváry se va prezenta din nou în audiență la M. Sa monarhul. Cu prilejul acestei audiențe contele Khuen va raporta M. Sale despre mersul tratativelor cu primul ministru austriei și cu miniștrii comuni.

Un politician ungar (67-ist) bine informat a declarat, că *se poate considera ca sigură căderea lui Khuen* și se crede, că până când camera va fi convocată, soarta guvernului Khuen va fi deja hotărîtă.

E caracteristic, că „Budapesti Napló“ semioficiosul guvernului ungar, scrie următoarele despre căderea lui Khuen:

Tratativele cari ar fi putut aduce rezultatul dorit, au fost întrerupte. In tot cazul aceasta este un simptom, care nu poate fi reținut.

Din întreg articolul din „Bud. Napló“ se poate deduce, că o cădere a guvernului ungar e *iminentă*.

Părerile politicianilor din partidele maghiare asupra negocierilor din Viena. „Budapesti Hirlap“ publică declarațiile unor politicieni maghiari

Este posibil — declară un însemnat politician din partidul muncii — că contele Khuen-Héderváry va avea în Viena încă multe greutăți de învins până va ajunge la un rezultat bun. Nu numai, pentru că altcum în parlamentul maghiar nu se va putea face pace și prin aceasta să fie asigurată activitatea parlamentară, ci și pentru că interesul cercurilor austriece este, ca Khuen să aibă succes. Această ocaziune binevenită trebuie să o folosească și cercurile militare pentru a asigura rezolvarea cu succes a proiectelor militare, cari altcum vor face multe dificultăți, cari vor fi spre danna monarhiei. În sfârșit va trebui ca delegațiunile să se întrunească în grabă și acolo ușor se poate întâmpla lucruri, cari să fie nefavorabile atât pentru desfășurările politice interne, cât și externe ale monarhiei. Partidul muncii are speranța cea mai mare, că de data asta în Viena vor cumpăni mai serios situația. Apoi trebuie știut, că în partid se vorbește cu multă amărăciune despre di-

facultățile ce s'au ivit acum în Viena. Nici guvernul, nici majoritatea parlamentului nu merită, ca să i-se îngreuneze chemarea, după ce au stat în linia de luptă cu atâta energie până acum.

În partidul kossuthist toți sunt de părere, că fără de o înțelegere în obiect nu se poate face pacea parlamentară.

Un valoros membru al partidului iusthist să exprime în modul următor:

Partidul kossuthist și-au precizat pretenziunile de drept public și și-a exprimat dorința, ca guvernul să se împace cu partidul lui Iusth și în privința sufragiului universal. Dar partidul iusthist nu va încerca lucrurile. El își face ținuta sa dependentă dela aceea, că va primi declarații în orice privință liniștitoare, corespunzătoare și obligatoare. Dacă aceste nu le va primi, va continua lupta mai departe.

Din un alt izvor primește știrea:

Partidul iusthist de două zile iarăș este unit. Până sâmbătă mai era, că o parte era de părerea — în cazul când guvernul ar ajunge la o înțelegere cu partidul lui Kossuth — ar fi un non sens a lupta mai departe, și mai cu seama a se folosi de obstrucția tehnică pentru reforma electorală. De atunci însă s'a schimbat situația. Se vorbește, că partidul iusthist a fost îmbărbătat din nou din Viena și de aceea și-a schimbat frontul din nou. El crede că Héderváry va cădea cu pretenziunile electorale și apoi situația o va hotărî iarăș reforma militară. În speranța aceasta partidul iusthist nu va ceda nicidecum și orice încercare de a-l împăca se va arăta ca zădărnice. Este sigur, că partidul va ajunge la o desamăgire. Greșelile combinațiilor mai nouă le va arăta evenimentele zilelor apropiate.

Consfătuirea deputaților croați. Deputații croați ai camerei maghiare în număr de vre-o 20 au ținut ieri în Budapesta în sala specială a hotelului Jägerhorn o consfătuire la care a luat parte și banul Cuvai, care se întorcea din Viena fiind însoțit de secretarul Ivan Mosinski. A prezidat consilierul secret contele Teodor Pejacsevich. Fiind solicitat banul să-și lămurească intențiunile, el a declarat, că nu e pentru o conducere silnică, ci pentru o stabilire a ordinii legale. Motivul dizolvării camerei e partidul autonom, care a luat o atitudine ostilă uniunii cu Ungaria. Alegerile vor fi anunțate la timpul legal. Ziarele au fost confiscate pentru agitație; ele vor fi duse în fața judecătoriei. În urma declarațiilor banului s'a încins o discuție foarte agitată.

Starea contelui Aehrenthal. Ministrul de externe Aehrenthal a avut o noapte liniștită. Starea sa e staționară. Ambasadorul german Tschirsky s'a prezentat astăzi la palatul ministrului cerând informațiuni asupra stărei sale.

Hans. Pentru tot ce-i în lum-a asta, n'aș vrea să nu îndeplinesc datoria mea de prietin adevărat! Apoi alergă în casă, își aduse mantaua și o tuli spre oraș, cu sacul greu pe umăr.

Era o zi grozav de ferbinte, până și ulița era plină de prav, iar Hans mai înainte de ce ajunse la a șasea milă, se simți atât de obosit, încât s'ar fi așezat foarte bucuros pe pământ, o clipă, pentru odihnă. Dar merse vitejește mai departe și ajunse în piață. După câțva timp vându sacul cu făină pe un preț foarte bun și apoi se întoarse repede acasă, deoarece se temea ca nu cumva întârziind prea mult pe cale, să fie atacat de hoți.

— Azi avui o zi grea, zise Hans când se duse să se culce, în pat. Dar cel puțin tot îmi pare bine, că n'am refuzat rugarea morarului; oare dându-mi el roaba nu este totdeodată și cel mai bun prietin?

În ziua următoare veni morarul foarte de dimineată să-și ia paralele pentru sacul cu făină; dar micul Hans nu se ridicase încă din pat, fiind foarte obosit.

— Asta-i curată lene, strigă morarul. Având în vedere faptul că vreau să-ți dăruiesc roaba, ar trebui cred eu, să fi și tu cu mult mai silitor. Lenea e un păcat mare, iar mie nu-mi plac prietenii lăsători și leneși. Dacă îți vorbesc așa pe față tu n'ai voie să te superi. Numai față de prieteni sunt atât de sincer. Faptul, că poți spune unui om, pe față tot aceea ce gândești, nu este oare cea mai frumoasă caracteristică a prieteniei adevărate? Ori și cine poate vorbi lucruri plăcute,

poate fi lingușitor și poate vorbi aceea ce-i convine, dar un prietin adevărat are datoria să spună pe față și lucruri neplăcute și nu se sfiește a cauza uneori amicului său și dureri. Încă și mai mult: prietenul cel bun o face asta cu preferință, deoarece e convins că prin dojană, săvârșește o adevărată faptă bună...

— Nu fi supărat morarule, zise micul Hans, frecându-și ochii cu palmele și aruncându-și bereta ce-o purta pe cap noaptea, într'un colț al camerei. Dar, vezi și tu, eram așa de obosit, încât mă gândeam să mai șed o clipă în pat și să ascult cântecul paserilor. Știi tu, că eu pot să lucrez cu mult mai bine, dacă am ascultat puțin cântecul paserilor?

— Așa îmi placi, zise morarul, hătând pe Hans, pe umăr. Indată ce te vei îmbrăca, trebuie să vii la moară și să-mi repari gaura din coperișul șurii, în locul meu!

Micul Hans ardea de dorul să-și reia munca grădinii și să-și ude florile, pe cari le uitase cu totul de vre-o două zile. Dar nu voi să-l refuze pe dealtă parte nici pe morar, de oarece îi era prieten așa de bun și de devotat.

— Ia ascultă... ce crezi tu, oare ar fi foarte urât din partea mea dacă aș spune, că azi am foarte mult de lucru? întrebă el cu multă teamă și sfială, pe morar.

— Mă mai întrebă încă? zise morarul. Dar pentru Dumnezeu, eu cred a nu-ți pretinde prea mult dacă vei lua în considerare faptul, că îți dă-

ruesc roaba; dacă nu voești, firește, voiu merge și voi repara-o eu!

— Ce, ai nebunit? strigă micul Hans și sărind grabnic din pat, se îmbrăcă și plecă la șură.

Hans, lucră acolo cât ținu ziulica de lungă, până la apusul soarelui. Cătră seară veni morarul, să vadă cum stă lucrul.

— Ei, ai reparat spărtura din coperiș, micule Hans? strigă morarul, vesel.

— În fine am terminat, răspuse Hans și coborî scara.

— Ah, adăogă morarul, nimic nu-i mai minunat pe lume, decât munca făcută pentru altul, pentru un prietin.

— Simt o adevărată plăcere la aceste cuvinte, răspuse micul Hans, așezându-se jos și ștergându-și fruntea de sudoare cu mâneca albă a cămășii. Este o foarte mare plăcere. Dar eu cred, că astfel de idei frumoase ca și ale tale, nu-mi vor trece niciodată prin minte.

— O, astea vin toate cu timpul, zise morarul, trebuie simplu numai să devii matur. Deocamdată tu pozezi numai practica prieteniei, într'o bună zi, însă vei pricepe și teoria.

— Cu siguranță, răspuse micul Hans.

— Eu, nici nu mă îndoiesc, adăogă morarul. Acum după ce mi-ai reparat coperișul, iată îți dau un sfat: dute frumos acasă și te odihnește. Măine am lipsă de tine. Trebuie să-mi duci oile la munte!

Sărmanul Hans nu cuteza să spună nici un singur cuvânt și a doua zi des de dimineată mo-

Insemnătatea elementului român în politica statelor europene

(Articol venit din afară)

Opinia publică se ocupă de mult cu ținuta Italiei față de ceilalți membri ai alianței triple și față de celelalte puteri mari. Toți își pun întrebarea, prelungi-va Italia alianța triplă ori va ieși din aceasta și se va alătura la cealaltă grupare?

Italia e acum în situația fericită a fetei frumoase pentru care se ceartă cu multă perseverență mulți pețitori; iar ea își lasă timp de a întinde la urmă mâna aceluia care mai mult îi convine.

Astfel, tripla alianță lasă Italiei mână liberă de a ocupa Tripolitania, în speranță că după expirarea triplicei Italia nu va renoua legăturile și se va atașa la celelalte puteri. Austro-Ungaria și Germania tratează Italia cu cea mai mare delicatețe, și evită orice moment care ar putea face impresia, că nu sunt aliați sinceri și credincioși. Este aproape ridicol, cum delaministrul de externe până la deputatul de la Jászberény (Apponyi) toți se aprind deodată de iubire nemărginită pentru Italia, — juna frumoasă și dorită —, și combat orice aspirațiuni al căror ecou s'ar fi fost făcut fostul șef al statului-major austro-ungar.

Și cum să nu; cauzele sunt foarte explicabile.

Cât timp rămâne Italia în alianța triplă, echilibrul european e susținut, căci nici o parte n'are un astfel de plus de putere militară, încât să poată conta cu oarecare siguranță la un rezultat favorabil; și fără prospectul acesta nici una dintre grupări nu cutează a începe un război, ale cărui consecvențe nu pot fi prevăzute.

Deci prelungirea alianței triple pe alți zece ani ar însemna pentru monarhia austro-ungară o epocă de dezvoltare și organizare a forțelor sale pentru momentul când conflictul va fi inevitabil. Pentru maghiari ar însemna însă și mai mult: ar avea încă

zece ani pentru continuarea politicii lor de subjugare a popoarelor conlocuitoare, și care — după credința lor —, va avea succes mai complet decât până acum.

Din teza ultimă rezultă natural, că popoarele amenințate ar avea toate motivele de a nu dori prelungirea triplicei ci de a sprijini nizuințele celor ce sunt de părerea că a sosit momentul, ca cu orice preț să se clarifice ținuta Italiei față de alianța triplă. Se înțelege de sine, că Italia însuși nu dorește această limpezire a situației, căci ei îi convine bine de a primi de ambele părți cât se poate de multe avansuri, ca să poată în liniște ocupa și organiza Tripolitania. Deci ni-se va da a observa în timpurile proxime, cum va încerca diplomația italiană a purta de nas pe bărbaii de stat ai Germaniei și Austriei, pentru a le zădărnici intențiunea de a-i privi în cărți înainte de ce o admit această interesele ei. Iar chiar dacă Austro-Ungaria ar deveni impacientă și ar provoca război, Italia n'ar fi prea neliniștită, știind ea bine că în momentul acela „antanta quadruplă“ e constituită.

În situația aceasta favorabilă își duce Italia la îndeplinire în toată liniștea ocuparea Tripolitanei, asigurată că tripla antantă nu o conturbă, iar un amestec bruscat al Germaniei și Austro-Ungariei ar fi chiar bine venit, căci i-ar da motivul, poate dorit, ca păstrând aparența lealității și aruncând odiul spargerei alianței triple asupra adversarului, să rupă legăturile de prietenie cu aliații de acum și să se arunce în brațele antantei, cu al cărei ajutor poate spera să execute atât ocuparea Tripolitanei și Cireneiceii, cât și aspirațiunile „Italiei irredente“. Avem convingerea că politica Italiei e deja bine satorită, și evenimente, cum sunt: fortificarea graniței și întărirea reciprocă a garnizoanelor nu le putem privi ca motive destul de serioase pentru a determina

Italia să se abată dela proiectele sale. Dacă interesele Italiei pretind reînnoirea alianței încă pe zece ani (și sunt bărbaii de stat cu părerea că organizarea provinciei ocupate ar reclama reînnoirea triplicei), atunci o va lega; dacă nu o pretind, nu o va lega.

Vizitele principilor și a miniștrilor, afabilitățile lor care la toată ocaziunea le dovedesc față de Italia, nu vor fi în stare se schimbe situația, căci ținuta popoarelor e dictată numai și exclusiv de interesele lor proprii.

De aceea are multe avantagii idea cercurilor des amintite, că, dacă Italia nu voește a-și signa ținuta viitoare, — ce e firesc, — ar trebui constrânsă la aceasta ce ea bucuros ar face dacă ar avea intențiunea de a renoua alianța triplă; dacă însă ea nu dorește prelungirea, atunci e evident că, dacă războiul ar fi inevitabil, Austro-Ungaria n'ar face bine dacă ar aștepta atacul în momentul când adversarului îi convine, ci ar ataca însaș, folosindu-se de așa numitul „moment de slăbiciune“ în care se află momentan Italia.

Se'nțelege, că, cum am amintit, constelațiunea nouă care s'ar crea prin constituirea alianței ori antantei quadruple ar deranja echilibrul marilor puteri europene, și se ivește întrebarea, fi-va oare Germania și Austro-Ungaria în stare de a rezista cu succes unei grupări atât de puternice?

Cine se simte îndreptățit a răspunde la întrebarea aceasta în mod afirmativ? Credem că nimeni. Nici noi nu voim a ne refugia la proroci care pot fi spulberate de primele evenimente ale războiului.

Scrisoare din Roma

D'Annunzio și războiul italo-turc. Palmierul vestitor de pace. Un nou concurs literar.

Încă dela izbucnirea războiului, Gabriele D'Annunzio, deși departe de patria sa, a căutat să-și spuie cuvântul în minunate versuri. Și a reușit să dea la lumină o serie de *Canzoni*, în care nu face alta, decât să glorifice eroismul italienilor. Fiecare din *Cântecele* poetului abruzzian era o adevărată sărbătoare pentru soldații aflați pe câmpul de luptă în Tripolitania.

rul îi aduse oile la poartă, iar Hans fu nevoit să plece cu ele la munte. A pierdut toată ziua cu drumul și întorsul. Iar când ajunsese acasă deodată simți o astfel de oboseală, încât adormi pe un jet de piatră și nu se putu deștepta înainte de ziua mare.

— Ehehei, cum voi mai lucra eu azi în grădina, de cu poftă, zise el și se apucă îndată de lucru.

Dar bietul n'apucă să-și vadă nici o singură dată florile, ce-i erau atât de scumpe, deoarece morarul prietenul său în fiecare moment sau îl trimitea cine știe unde, foarte departe, sau îl întrebuița spre ajutor la moară.

Uneori micul Hans, era foarte zăpăcit, temându-se ca nu cumva florile să creadă că el le-a uitat cu desăvârșire. Dar se mângăia totdeauna cu o nădejde: morarul îi era cel mai bun prieten. Și afară de asta, zicea Hans, el o să-mi dăruiască roaba! Cât e de marimimos morarul!...

Astfel lucra micul Hans pentru morar, zi de zi, și morarul îi povestea o mulțime de lucruri frumoase despre amicitie, iar Hans pe toate, cuvânt de cuvânt, le însemna într'un carnet. Când venea seara, înainte de culcare, obișnuia să cetească din carnet, deoarece îi plăcea foarte mult învârtura.

Se întâmplă odată, că pe când ședea, visând într'o seară, lângă cămin, auzi fără de veste în ușa o lovitură puternică. Era o noapte foarte întunecoasă, cu vreme tare, iar vântul mugia și văjăia

cu o astfel de violență pe lângă geamuri, încât Hans crezu la început că furtuna scuturase atât de groaznic ușa. Dar după lovitura dintâi auzi o a doua mai tare și apoi altele tot mai îndesate.

— Va fi vre-un cerșitor s'au vre-un drumeț, se gândi micul Hans, și alergă la ușă ca să o deschidă.

Era morarul, ținând într'o mână un felinar, iar în cealaltă un baston gros.

— Dragă, micule Hans, zise el, mă aflui într'o mare desnadejde. Copilul meu cel mai mic a căzut de pe o scară și s'a rănit, așa încât trebuie să mă duc să chem doctorul. Dar el locuște atât de departe și noaptea e atât de fioroasă încât m'am gândit, că oare n'ar fi mai bine să te duci tu în locul meu? Tu știi, că eu îți dăruiesc roaba și e foarte firesc ca să-mi faci și tu o mică plăcere.

— De sigur, tipă micul Hans. Și sunt foarte recunoscător, că te-ai gândit tocmai la mine; iată, voi pleca numai decât. Dar te rog să-mi împrumuți felinarul tău, deoarece precum vezi, afară e un întunec cumplit și așa putea foarte ușor cădea în vre-o groapă!

— Imi pare foarte rău, zise morarul, dar fiind felinarul chiar al meu, mă tem ca nu cumva să se strice. Asta ar însemna pentru mine o foarte mare pagubă.

— În fine, oricum, eu voi pleca și fără felinar, strigă micul Hans și luându-și blana și că-

ciula cea călduroasă, de culoare roșie ca pojarul, își prinse în jurul gâtului o batistă și o luă repede la picior.

Vremea era foarte tare, iar noaptea părea așa de întunecoasă, încât Hans nu-și vedea nici mâna înaintea ochilor. Furtuna devenise așa de puternică, atât de amenințătoare, încât bietul Hans abia putea să se țină pe picioare.

El însă merse voinicește înainte și după trei ore de lupte cu vântul și cu ploaia, ajunsese la casa doctorului și bătu la ușă.

— Cine-i acolo? strigă doctorul, scoțându-și capul pe fereastra camerei de culcare.

— Micul Hans, d-le doctor!

— Ce vrei micule Hans?

— Băiatul morarului a căzut de pe scară și s'a rănit, iar morarul vă roaga să veniți cât se poate de repede.

— Bun, zise doctorul; apoi porunci să-i scoată calul din grajd, își trase cismele cele înalte lua felinarul în mână, coborî scările, și o luă călare în galop în direcțiunea morii, iar Hans o porni pe urma lui.

Furtuna se 'nfuria și creștea cu fie-ce clipă. Micul Hans nu mai știu în care parte merge, deoarece nu putea ține pas cu calul. În fine perde calea, apoi rătăci prin mocirlele cari erau foarte periculoase tocmai pentru că în mijlocul lor se aflau multe găuri adânci și aici se înecă sârmanul Hans. Dimineața cadavrul său a fost găsit de câțiva ciobani într'o băltoacă plină cu apă, și-l aduseră împreună cu ei, la stână.

Imediat ce poșta aducea una din aceste fermecătoare producții ale lui D'Annunzio, ofițerii își făceau o plăcută datorie să comenteze și să releveze aluziile poetice, în mijlocul aplauzelor și entuziasmului soldaților. În timpul focului și de-a lungul șanțurilor se auziau apoi crâmpete din cântecul care devenea astfel un imn al războiului. Incepând dela generalul comandant Fara și sfârșind cu umilii neștiutori de carte din regimentele combatente, toți s'au întrecut în a-și arăta recunoștința față de poetul patriei. Soldații cari nu știu să se iscălească, pun degetul pe crucea, făcută în dreptul numelui lor și care reprezintă inimile lor tinere și pline de entuziasm. Multe din paginile trimise ca semn de dragoste lui D'Annunzio sunt pline de o scriere bizară, nesigură, iligibilă, dar mișcătoare în același timp. Printre manifestările cele mai îndoișătoare sunt, de sigur, acelea ale rudelor și părinților morților glorificați în *Cântecele D'annunziene*. Semnele de recunoștință sunt cu adevărat nenumărate; fotografiile cu dedicații interminabile, relieve familiare scumpe, vase de flori lucrate cu vechi motive naționale, pipe de teracote etc.

Dar *Canzonele d'Oltremare* n'au avut succes numai în rândurile armatei din Tripolitania ci și la serbările de binefacere ce s'au dat de-a rândul în Italia pentru Crucea roșie și familiile celor căzuți în războiu. Era natural ca aceste producții ocazionale să fie strânse într'un volum, ca să fie cât mai cunoscute în toate cercurile și colțurile Italiei. Și volumul elegant editat de Libreria Treves din Milano, mai mult ca oricare din operele lui D'Annunzio, a avut căutare. La răspândirea lui a contribuit în bună parte *primo* secestrarea primelor copii, și apoi suprimarea câtorva versuri din *La Canzone dei Dardanelli*, în care se făcea oarecari aluzii la împăratul Francisc Iosif.

Cu toate protestările poetului, volumul a fost tipărit fără cele 15 versuri incriminate. Aceasta n'a împiedecat de loc ca ele să nu fie cunoscute publicului: dimpotrivă. Fiecare cumpărător al cărții lui D'Annunzio nu avea astâmpăr până nu cunoștea versurile cu pricina, pe care apoi își făcea o sfântă datorie să le scrie singur cu litere chilo-metriche în locul lăsat alb prin suprimarea impusă de autoritățile judiciare.

Și n'a crescut numai numărul volumelor vândute cu această ocazie, ci și colecția de scrisori, de manifestații de simpatie a cunoscutului poet. Tineretul universitar se agită și amicii poetului protestează pe toate cărările împotriva acestui act de anarhie! Polemicile nu lipsesc, iar ziarele au lăsat chestiunea atât de arzătoare a războiului și a incidentelor diplomatice, ca să nu se ocupe decât de acest incident literar!

Ceeace pare că a liniștit spiritele superstițioșilor italieni și i-a făcut să vadă apropierea păcii e minunatul palmier de pe Palatin. În adevăr, în acest an, phoenixul dactylifer a surprins prin ma-

nifestarea unui fenomen, care nu s'a produs de acum cincizeci de ani. Din pricina iernei, care n'a fost cât de puțin riguroasă și a toamnei târzii, precum și din cauza vântului călduros, care bate în Cetatea Eternă și care e prevestitorul unei primăveri apropiate, palmierul depe înălțimile Palatinului a dat la lumină zece crăci minunate pline de fructe zaharoase, de un gust puțin astringent, particular curmalelor proaspete! Această minune, după părerea erudiților, era considerată de romani ca un augur de victorioasă pace. După cele povestite de Svetonio, împăratul August ar fi pus în-adins să se cultive o asemenea plantă chiar în pragul locuinței sale.

Palmierul cu pricina, care pare că e vestitor de pace în războiul actual, este la fel cu plantele ce se băteau pe monezile romane din antichitate. Și a fost plantat pe Palatin de un faimos grădinar, care e încă în viață și mărturisește că nu s'ar fi așteptat niciodată la o asemenea minune!

*

Războiul pentru cucerirea Tripolitaniei și Cirenaciei a relevat în viața națională a Italiei un spirit nou, care s'a manifestat până acum în diferite feluri, care mai de care mai mărețe și mai memorabile...

Membrii *Societății Autorilor italieni* au găsit că acest moment important din istoria Italiei are nevoie să fie pus într'o operă artistică, care să oglindească noua orientare a italienilor, încrederea ce au dovedit că au în propriile lor forțe, precum și eroismul armatei. Pentru aceasta au luat inițiativa unui concurs literar, cu un premiu de 2000 lei. Lucrarea poate avea dimensiunile unui roman sau acelea ale unei nuvele; va trebui să fie însă scrisă în proză și în nici un caz nu va fi destinată să fie reprezentată.

Termenul concursului e de aci într'un an și societatea se obligă să tipărească prima ediție a lucrării premiate.

Se pare însă că s'au găsit autori mult mai grăbiți decât cei cari fac parte din societatea de mai sus, deoarece unele ziare au și început a da publicității, *romane* cu subiecte din Tripolitania și Cirenacia...

Roma, ianuarie 1912.

Tiberinus.

Austro-Ungaria și Rusia. Venind dela Sofia unde a fost reprezentantul țarului la serbările cu prilejul proclamării majoratului prințului Boris, marele-duce Andrei Vladimirovici al Rusiei a sosit marți la Viena pentru a face vizită Maiestății Sale. În onoarea oaspei va fi seara masă de gală în palatul dela Schönbrunn, iar mercuri mare-ducele va fi invitatul arhiducelui moștenitor Franz Ferdinand.

Mare-ducele Andrei Vladimirovici este al trei-

lea fiu al mare-ducelui Vladimir Alexandrovici, — decedat în februar 1909 și care a fost unchiul țarului Nicolae II; — e tânăr de 33 ani și are multe simpatii la curtea rusească și în armată.

Acestei vizite i-se atribue însemnătate politică. Într'adevăr, de ani de zile nici un membru al casei domnitoare a Rusiei n'a mai fost la Schönbrunn. Chiar nici la aniversarea 80-a dela nașterea monarhului n'a venit gratulant dela Petersburg, vizita mare-ducelui Nicolae deși anunțată, s'a zădărnicit. Iar Țarul trecând Italia, a făcut ocol mare pentru a nu atinge pământul monarhiei. Acestea au fost semnele nemulțumirii ce a produs în Rusia adnexarea Bosniei și Herțegovinei. Atunci au fost aproape cu desăvârșire întrerupte relațiile între cele două state. Contactul diplomatic s'a re-luat numai după ce cererea ministrului Iswolschi: contele Aehrenthal a declarat în un comunicat oficial că Austro-Ungaria rămâne credincioasă către principiile politicele sale în Balcan, fixate de concordanța cu Rusia, încă în 1897, cu ocaziunea vizitei Împăratului Francisc Iosif la Petersburg.

Venirea mare-ducelui Vladimirovici este în același timp un act de reverință pentru monarhul octogenar.

*

Revoluția din China. Vutingfang, Ciangsoai și Sun-Iat-Sen au ținut lungi consfătuiri în chestia pretențiilor dinastiei. Ei n'au primit până acum un rezultat definitiv, e probabil însă că vor permite împăratului ca să-și întrebunțeze titlul în tot timpul vieții sale și fără a avea vre-o influență politică. Pensa împăratului ar fi de 4 milioane taleri, iar ca locuință i-s'ar pune la dispoziție un palat în Nanking.

Trupele republicane au bătut lângă Jalu pe imperialiștii trimiși contra lor. Republicanii au pândit 20 oameni, iar imperialiștii 80. Republicanii au bătut și trupele vicereșilor Kwangturo și Kwangsi. Juansikai a primit o telegramă dela guvernul Nanking prin care i-se cere să înceteze toate ostilitățile. El a primit cu satisfacție propunerea guvernului.

*

Revoluția în Mexic. Din New-York se comunică: Revoluția s'a întins asupra întregii republice Mexic. 11 provincii se află în mâna revoluționarilor. La Juarez liniștea a fost restabilită. Guvernul din Washington are de gând să trimită trupe la frontieră.

Ziarul „Sun“ află din Washington, că oficiul războiului socotește situațiunea din Mexic ca foarte gravă. Infanteria și artileria vor pleca la graniță: alte detașamente considerabile sunt ținute gata.

*

Telegrama ministerului de externe portughez. Din Viena se anunță, că redacția ziarului „Neues Wiener Journal“ a cerut președintelui Portugaliei printr'o telegramă informațiuni asupra noiei mișcări monarhiste. Ministrul președinte Augusto Vasconcello a răspuns prin următoarea telegramă:

Răspunzând telegramii voastre anunț cu bucurie, că nimeni nu dă atenție mișcării ce intenționează restabilirea monarhiei, căci poporul, armata, marina, comerțul și toate cercurile conducătoare și conduse nutresc sentimente republicane.

Republica are să lupte numai cu acele greutăți cari în civilizația modernă le prezintă tuturor statelor. Ca din coloniile noastre să cedăm vre-o parte cât de neînsemnată, nu ne-am putut gândi niciodată.

Cu cele mai multe state ne aflăm în relațiuni favorabile și cu toate, că monarhiștii încearcă să turbure pacea, noi lucrăm neconștient la dezvoltarea statului nostru. Nu de mult am reușit să înăbușim într'un timp foarte scurt și fără varsare de sânge niște tulburări anarhiste și revoluționare, ceeace în alte state, numai cu mari jertfe s'a putut face. Vom lucra și de aci înainte fără grijă la dezvoltarea republicei.

*

Imprumutul Persiei. Tratatulele ce se urmează între Anglia și Rusia relativ la imprumutul Persiei sunt aproape terminate. Imprumutul va fi de 50 milioane franci. Guvernul persan se obligă în schimb să distrugă tribul Fidia și să sporească efectivul cazacilor ce se află în serviciul Persiei. Guvernul persan se mai obligă la disolvarea parlamentului și la înființarea unui senat.

Toată lumea luă parte la înmormântarea lui Hans, deoarece toți îl aveau drag. Cel mai întristat, se înțelege, era morarul.

— Fiindu-i eu cel mai bun prieten, spunea morarul, se cuvine ca să merg eu cel dintâi. Astfel pășia el țănoș în fruntea convoiului funebru, înbrăcat c'o haină mare de culoare neagră, iar din când în când își ștergea lacrimile c'o năframă foarte lată.

— Micul Hans este pentru noi o adevărată și mare pierdere, zise ferarul, când trecu convoiul cu înmormântarea prin fața lui. El ședea tocmai cu toți membrii familiei lui în crâșmă, ospătând turtă dulce și luând vin pregătit cu miere.

— O, pentru mine el e o deosebită pierdere, zise morarul. Să vedeți... caproape-i dăruisem roaba și când colo... Acum drept să spun, nu știu ce să mai fac cu ea. E o piedecă numai, în casă, și afară de asta ea se află într'o stare atât de rea, încât dacă aș vrea s'o vând nu mi-ar da pe ea nimeni, nimica! Când e omul prea generos, se știe că are numai pagubă...

— „Ei și...“ zise vidra, după o pauză mai lungă.

— „Acesta-i sfârșitul povestii“, răspunse sticletele.

— „Dar ce s'a întâmplat cu morarul?“ întrebă vidra nerăbdătoare.

— „Zău, nu știu nici eu“, zise sticletele. „Și fără de asta, sunt foarte indiferent“...

— „Ei vezi, acum pot cunoaște cât sunteți de lipsit de amabilitate“, zise vidra.

— „Imi vine să cred, aproape, că d-voastră nu pricepeți morala povestirii mele“, zise sticletele.

— „Ce spui...?“ striga vidra.

— „Morala“.

— „Vreți să afirmați că povestea are o morală?“

— „De sigur!“ zise sticletele.

— „Așa?“ țipa vidra extrem de iritată.

„Aceasta o puteai spune îndată dela primul cuvânt, până nu începeai povestea și atunci de sigur că nu te ascultam, ci aș fi exclamat simplu, aș, ca și criticul. Dealtfel o pot face și acum“.

Vidra spuse un, aș, cu tonul ridicat, bătut din coadă și se retrase în vizuină.

— „Ei, ce crezi despre vidra“, întrebă rața. Ea sosise cu câteva momente mai târziu, legănându-se, lângă sticlete. „Da, ea are o mulțime de sentimente frumoase, dar vedeți, eu cu grijile mele de mamă, nu pot vedea pe o fată bătrână împietrită, fără ca să nu-mi dea lacrimile.“

— „Mi-e teamă c'am supărat pe vidra“, zise sticletele. „I-am spus o poveste cu morală“.

— „O, asta-i totdeauna foarte periculos“, răspunse rața.

În punctul acesta sunt și eu tot de pă-rerea ei!

Trad. de dr. I. Broșu.

Cum sparge solidaritatea „Tribuna“?

Nu am intențiune de a mă amesteca în polemici și nici nu mi-e menirea de a caracteriza conduita ziarelor noastre. De multeori însă „lipsa frânge legea“ — și această lipsă îmi impune o sfântă datorință să-mi ridic cuvântul în contra acelor „adrenți“ „sinceri“ ai „Tribunei“, cari luându-și drept deviză apucăturile atât de compromițătoare ale acestui organ — rușinea presei române — se folosesc de cele mai îndrăznețe rafinării, numai ca să poată distruge solidaritatea și din cele mai îndepărtate colțuri ale românismului — și a da anză la certe și polemici personale și între conducătorii satelor noastre. Cu câtă patimă publică această fițuică scrisorile unor „corespondenți improvizați“, sau „cronicari din necesitate“, când aceștia o preamăresc și o înalță până la nori, ori atentează prin scrierile lor la onoarea altora.

Eu încă cetesc „Tribuna“, dar mai mult numai din curiozitate, ca să fiu în curent cu minciunile ei.

În nr. 5 a. c. publică o corespondență sub titlu: „De sub Meseș“ în care „cronicarul din necesitate“, dupăcum se numește d-sa, atacă în mod brusc activitatea prezidiului mult on. d. Vasiliu Pop, protopop, pus în fruntea desp. Buciumi al Asociațiunii. Fiindcă autorul prin șiretenia d-sale a sedus publicul cetitor, făcându-l să creadă că eu aș fi fost autorul acelei corespondențe: îndată după aparența acelei calomnii — în interesul lămuririi adevărului — am trimis răspunsul de mai la vale redacției „Tribuna“. În urma mai multor solicitări telegrafice chiar — „Tribuna“ își închide coloanele sale și tace... Pentruca on. public să fie în clar cu astfel de apucături și să poată afla unde zace *cavalerismul* redactorilor dela doamna „Tribună“, rog on. redacțiune să binevoiască a publica răspunsul meu în chestia aceasta, ce l-am trimis „Tribunei“ în 22 ian. n. 1912:

„Onorată redacțiune!

Vă rog să binevoiți a da loc în coloanele celui mai proximu număr a ziarului d-voastre următoarelor — în întregime — așa după cum urmează:

În nr. 5 a „Tribunei“ a fost publicată sub titlul „De sub Meseș“ o corespondență cu datul Buciumi la 2/15 ian. 1912 și subsemnată „M“. Fiindcă întreg publicul cetitor din jurul acesta în a cărei mână a ajuns acest organ de publicitate î-mi atribue mie corespondența din chestiune: pentru clarificarea adevărului și interesul prestigiului meu moral și personal declar și constat următoarele:

Eu nici cunoștință n'am avut despre cele publicate acolo — și mărturisesc sincer, că am rămas foarte încurcat cetind susnumita corespondență, după ce sunt sigur că în comuna noastră numai eu abonez „Tribuna“ — și prin urmare orice știre de sub poalele veteranului Meseș, eu le dau publicității așa din când în când prin ziarul d-voastră.

Întreb însă pe autorul acelor șire, cum vine d-sa la ideea aceea, să-și ascundă numele adevărat sub inițiala numelui meu? Ce anume l-a reținut pe domnul autor ca să-și retacă numele, și dacă a avut curajul să scrie ceva, pentru ce nu și-a permis curajul să-și spună și numele sau cel puțin în locul de Buciumi să fi scris Bogdana,

pentruca e mai mult decât sigur că scrisoarea și-a luat vieața din aceasta comună? Pentru ce încearcă d-sa a seduce în modul acesta opiniunea publică, și a da anză în chipul acesta atât de condamabil, la certe personale dintre conducătorii satelor noastre? Pentru ce îmi atribue d-sa mie în mod indirect ceea ce produce dânsul?

A scrie ceva în numele altuia e un lucru analog cu plagiatul, ba pot zice că mai rușinos, pentru că a plagia înseamnă a-ți atribui ție ceea ce scrie altul, însă a atribui altuia ceea ce scrii tu, mai ales când vorbești de o a treia persoană, căreia voiești a-i anula munca ce o depune pe altarul național: înseamnă o răutate și o pornire sălbatică de a provoca ceartă între alții, și a câștiga în tabăra ta indivizi cu totul imparțiali. Așa-i d-le autor! Te-ai înșelat amar, când ai luat condeiul în mână și cugetând că întru toate celor ce le vei scrie îmi voi da consimțământul meu! Și pentru ca să dai anză de a se isca ceartă între mine și mult onor. presidiu al tânărilor desp. Buciumi al Asociațiunii: te-ai folosit de apucătură, datându-ți scrisoarea din Buciumi și subsemnându-o prin „M“. inițiala numelui meu, ca să creadă lumea că eu am fost autorul.

E o apucătură interesantă dar ne-deamnă de oficiul D.-Tale ce-l ocupi. Astfel propagi d-ta adevărul între poporeni d-tale?

Ce privește munca on. presidiu al acestui despărțământ nu mă pot pronunța, pentruca sunt cu mult mai debil, ca să i-o pot aprecia. În schimb însă îi pot cunoaște năzuințele curate și munca intensivă ce o desvoaltă acest bărbat respectabil pentru progresul obștesc prin sprijinul moral acordat școlilor și învățătorilor de sub jurisdicțiunea d-sale. Mai departe nu mă extind, pentruca — repet — sunt prea debil, decât a putea aprecia munca atât de multilaterală a unui astfel de bărbat, care stă în fruntea tuturor instituțiilor culturale și naționale din acest ținut. Las în aprecierea marelui public procedeul d-tale d-le autor. (numele ți-l retac de-o camdată).

Atâta deocamdată spre lămurire.

Și „Tribuna“ totuși tace...

Buciumi, la 22 ian. 1912.

Dumitru Mărginean,
învățător.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Transport: 993 abonamente, 3711 cor.

Au mai dăruit următorii:

232. Teodor Simoc, preot în Erábrány 3 ab. 12 cor.

233. Dr. Teodor Teimer, Bogșa-mont. 1 ab. 4 cor.

Total: 937 abonamente, 3727 cor.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile
femeștii ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Procesul Cuza-Socor

Ziua a III-a.

Se dă cuvântul în continuare d-lui profesor Cuza. Însă, înainte de toate, d. președinte pune în vedere părților să nu mai întrebuinteze cuvinte ofenzătoare și să nu se mai abată dela chestie*).

D. Cuza începe prin a-și cere scuze dacă în ședința precedentă a întrebuintat cuvinte prea violente la adresa părților adverse, când a fost provocat să țină acest limbaj.

S'a constatat, spune d. Cuza, faptul că poporația creștină descrește în măsură ce poporația evreiască se înmulțește. D-sa a dovedit cu statistice acest fapt. Insistă din nou asupra motivelor ce l-au determinat să scoată lucrarea sa „Poporația“, insistând pe larg asupra pericolului creșterii poporației israelite în dauna poporației românești. Expune teoriile diferiților economiști în această privință.

Insistă apoi asupra originalității sistemului de gândire și expunerea din lucrarea d-sale. Ghilemele, spune d. Cuza, nu sunt necesare atunci când menționezi că citezi pe autor. Arată condițiile în care s'a urmat polemica în jurul acuzării de plagiat, insistând asupra modului trivial cum a fost atacat.

D. Cuza spune că d. Socor a fost de recredință când, punând pe două coloane textul d-sale cu acela al autorilor pe cari spune că i-a plagiat, a suprimat cu știință texte ce se găsesc în cartea d-sale. A lăsat fraze, în care d-sa spune că vizează pe acel autor, numai pentru a încerca să dovedească cum că lucrarea sa „Despre poporație“ e plagiată.

D. Cuza citează textele puse pe două coloane în broșura d-lui Socor, dovedind că aceasta a fost de recredință.

Continuând, spune că a citat pe toți autorii de cari s'a servit; dacă ar fi voit să-i plagieze, nu-i cita de loc. Insistă asupra valorii științifice a lucrării d-sale. Nu puteam, spune d. Cuza, să mă re-sum în câteva pagini, trebuia să mă ocup de toți autorii cari au atins chestia tratată de mine.

Sedința se suspendă.

La redeschidere, d. jurat Aurel Mănescu roagă pe d. președinte să-l înlocuiască printr'un domn jurat suplimentar, deoarece, fiind suferind, nu mai poate urmări cu atențiune desbaterile procesului. În urma insistenței d-lui președinte, d. Mănescu ocupă din nou locul de jurat; dupăcare se dă din nou cuvântul d-lui Cuza. D-a în continuare, spune că d. Socor a falsificat și a trunchiat formulele d-sale, dovedind aceasta cu numeroase exemple.

D. C. Penescu, în calitate de decan al baroului de avocați, roagă pe d. președinte să permită intrarea în sală a mai multor avocați stagiați cari stau pe coridor.

D. președinte spune că nu se poate permite intrarea decât numai avocaților, nu și stagiarilor. — Mă mir de aceasta, spune d. Penescu și acesta e un caz unic.

D. Cuza, continuând pledoarea, observă că d. Penescu vorbea cu un coleg de barou, și cere d-lui președinte să intervină ca să nu permită unui grup de oameni din sală să stea de vorbă când se discută.

D. Penescu. — La mine vă adresați?

D. Cuza. — Da, la d-voastră mă adresez.

D. Penescu. — Nu-ți primesc observațiile (sic; N. R.).

Președintele intervenind, incidentul a fost închis.

*

D. Cuza, continuând, insistă asupra mistificărilor d-lui Socor, dovedind aceasta prin diferite citate. D-sa spune că nu se poate fura fondul fără formă și viceversa.

Alt mod de insinuare, spune d. Cuza, e acela că atunci când a apărut broșura d-lui Socor, s'a lansat prin gazete știrea că eu am retras din circulație „Poporația“.

Lucru nu e exact, deoarece „Poporația“ se găsește și azi de vânzare la librării.

D. Cuza conchide atrăgând atenția juraților că desbaterile acestui proces nu au o însemnătate obișnuită, deoarece dela verdictul lor depinde situația a doi oameni. Admit un verdict de achitare pentru d. Socor: mă veți condamna pe mine și Academia care mi-a premiat lucrarea pe care d. Socor mă acuză c'am plagiat-o.

*) La a cui adresă, pricepeți. N. I.

D-sa cere juraților ca prin verdictul lor să pună capăt apucăturilor unei anumite prese care atacă pe toată lumea fără cruțare. Termină cerând un verdict de condamnare a d-lui Socor.

D. prim-procuror luând cuvântul în replică, declară că, desbaterile fiind prea lungi, nu mai poate intra în detalii.

Țin să insist asupra faptului, că d. Socor n'a putut dovedi plagiatul d-lui Cuza.

Respinge acuzațiile d-lui Socor ca prin rechisitoriul său ar fi făcut o apărare d-lui Cuza. Primul-procuror termină cerând condamnarea d-lui Socor.

D. Socor, luând cuvântul, spune că e nelogică afirmarea d-lui Cuza că jurații nu au a se ocupa de originalitatea lucrării sale.

Această nelogică e cu atât mai mare, cu cât d. Cuza a pus concluzia, că achitarea sa va însemna condamnarea d-sale.

Arată apoi că d. Cuza e acela care a creat atmosferă în acest proces și nici chiar d. Iorga, cel mai bun amic al d-sale, n'a găsit de cuviință ca prin scris să declare că acuzarea de plagiat este neîntemeiată¹⁾.

Relevă apoi contradicțiile din declarațiile d-lui dr. Goldenstein că ar fi lucrat la broșura sa traducând din diferiți autori străini.

Apoi combate acuzațiile aduse de d. Cuza.

Sedința se ridică la orele 6.

Sedința viitoare va avea loc mâine, la orele 12.

Ziua a IV-a.

Azi era sorocit a se judeca de Curtea cu juri procesul intentat agenților polițienesci Uță și Martiniuc, acuzați de delict electoral.

D. Președinte propune amânarea acestor procese, urmând ca ziua de azi să fie ocupată toată de desbaterile procesului Cuza-Socor.

D. Președinte dă citire unei petițiuni a d-lui iurat Mănescu, prin care spune că nu mai poate urmări desbaterile din cauză de boală.

D. Cuza cere ca d. Mănescu să fie înlocuit prin d. jurat suplimentar G. Manea, deoarece ce al doilea jurat, d. Buțureanu, printr-o întrebare pusă în timpul desbaterilor a dat a se înțelege că și-a format o anumită idee în chestiile ce se desbat.

D. Președinte, adresându-se d-lui Buțureanu, îi spune: În conștiința noastră de judecători am înțeles că d-voastră nu sunteți legat de nici una din părți, iar, dacă simțiți că conștiința d-voastră nu e destul de liberă pentru a judeca afacerea ce se desbate azi înaintea d-voastră, vă rog să mi-o spuneți.

D. Buțureanu răspunde: Sunt cu conștiința curată, gata a înlocui pe juratul care lipsește.

D. Președinte, consultând pe avocatii apărării, d. Bădărău cere să se aplice legea.

Curtea hotărăște ca d. Mănescu să fie înlocuit prin d. Buțureanu, condamnându-l în același timp pe d. Mănescu la 100 lei amendă*).

Se dă apoi cuvântul d-lui Socor care și continuă apărarea începută de ieri.

D. Socor vorbește de campania de distrugere ce spune că se duce împotriva d-sale de către evrei și cari au inventat și chestia plagiatului. Nu evreii au fost aceia cari ei au acuzat întâiu pe d. Cuza de plagiatul unei epigrame, cu toate că d-sa a spus că plagiatul epigramei a fost pregătit pentru a crea atmosferă pe mai târziu, când avea să vină d. Socor cu broșura d-sale.

Acela care a acuzat cel dintâiu pe d. Cuza de plagiat, spune d. Socor, e I. L. Caragiale*).

Face istoricul afacerii citând din „Moftul român“ articole publicate în această chestie de d. Cuza. Deci această calomnie n'a fost inventată de evrei, spune d. Socor, care respinge atacul campaniei pe tema epigramei pentru a pregăti atmosfera în vederea apariției broșurei sale.

Caragiale putea să știe la 1901 că eu peste 10 ani voi scoate broșura în chestie**)? De sigur că nu!

Continuând, d. Socor citește pasagi din Sismondi, unele pasagi le citează d. Cuza în cartea d-sale, iar altele nu. Acestea sunt subtilități de care-l acuză d. Cuza că le-a introdus pentru a-l calomnia.

¹⁾ N. Iorga declară aici că nu va apăra niciodată pe amicii săi de învinuire pe care el însuși le respinge disprețuitor cu piciorul, fiindcă i-ar ofensa.

²⁾ Pentru o minte prea încărcată. — N. I.

* D. Cuza a protestat. N. I.

** Dar nici mai aproape. N. I.

D. Cuza mai spunea că am făcut subtilități (sic) din Fr. List.

D. Socor spune că d. Cuza n'a servit și de acest autor în lucrarea d-sale fără a-l cita. Dacă a făcut cineva subtilități, spune d. Socor, apoi ele au fost făcute de d. Cuza, nu de mine. Din cele câteva pagini, d. Cuza nu s'a atins decât de un singur fragment, nepomenind nimic de celelalte.

D. Socor spune că d. Cuza a mai plagiat și alți autori, pe cari nu i-a citat în broșura sa. D. Socor spune că nu vrea să prelungească desbaterile, și de aceea (sic) nu le mai citează.

D. Cuza: Vă rog să le precizați, ca să nu creați o atmosferă de indoială.

Președintele. Vă rog, dle Socor, citați cel puțin un exemplu.

D. Socor refuză să cetească, pe motiv că în cazul acesta s'ar spune că adus acuzații nouă (sic) și d. Cuza ar cere din nou cuvântul pentru a se prelungi desbaterile, declarând că se va servi numai de acuzațiile conținute în broșura sa.

În continuare, d. Socor cetește pasagiile publicate în broșura d-sale. Spune apoi că, atunci când a fost acuzat, de d. profesor Basilescu, de plagiat, d. Cuza a scos o broșură în care fixa condițiile în cari s'ar putea constata plagiatul, iar aceste condiții erau în număr de șase. Dar eu n'am acceptat decât condițiile puse de d. Cuza când am făcut dovada plagiatului părții constructive a lucrării d-sale (sic).

Sedința se suspendă, iar la redeschidere d. Socor continuă apărarea, discutând legea „Poporației“, pe care spune că d. Cuza a plagiat-o după Everett. Din cele peste 400 de pagini din „Poporație“, nici această formulă nu e a domnului Cuza.

Dar nu numai formula e plagiată din Everett, ci și intenția (sic) autorului de a da o nouă interpretare teoriei lui Malthus. D-sa citează din acești autori pasagi pe care le compară cu cele din lucrarea d-lui Cuza.

La orele 4 d. Socor își termină pledoaria, cerând juraților un verdict de achitare.

D. președinte declară că va adresa pentru luminarea juraților d-lui Socor următoarea întrebare:

De ce găsim și în Sismondi formula lui Everett?

D. Socor, răspunzând acestei întrebări, face descrierea teoriei lui Sismondi asupra pauperismului. Dacă Sismondi se ridică în contra unei teorii a lui Malthus, nu reiese că n'ar fi partizan al tuturor teoriilor lui Malthus.

D. Bădărău începe a spune că, dacă d. Cuza mai are ceva de adăugat, d-sa e dispus să-i dea cuvântul.

D. Cuza declară că, de oarece nici una din afirmațiile sale n'au fost răsturnate, nu crede necesar a mai lua cuvântul.

D. Bădărău, spune: Nu simpatia pentru o operă de calomniare m'a făcut să stau aici, ci pentru că am convingerea că d. Socor nu e calomniator.

Constat că Socor nu e singurul din generația sa, care se distinge (sic). Și d. Cuza are alături de d-sa un tânăr foarte distins, pe d. Coroiu. Dacă unul merită atenție pentru sentimentele filiale ce le are pentru d. Cuza, lui Socor i-aș da pentru munca sa și curajul său, premiul Nonel¹⁾.

D. Bădărău explică apoi în ce consistă un plagiat. Plagiatul, spune d-sa, e orice încorporare în lucrul său a muncii altuia, fără să spui că e munca lui, fie de idei, fie de forma în care se îmbracă aceste idei. Cel care fură nu are o răspundere numai asupra formei, ci și asupra ideilor ce le iea dela autor (sic).

Nu e îngăduit unui scriitor să inducă în eroare pe cititori.

Socor se plânge că Societatea n'a fost reprezentată în interesele ei legitime de d. prim-procuror. Am constatat eu acest lucru, în al doilea rechisitoriu al reprezentantului ministerului public. D. prim-procuror spunea că achitarea lui Socor ar însemna condamnarea d-lui Cuza. După d. prim-procuror, cineva care ar vrea să spuie de un autor că a plagiat, ar trebui să prezinte acte judecătorești. Cum putea să aducă ca autor o dovadă judecătorească că opera pe care o critică nu era plagiată? Dar criticele d-lui Maiorescu nu sunt atât de violente, încât ar putea cel criticat să-l tragă la răspundere (sic)?

D. Bădărău e des întrerupt de d. Cuza.

D. Bădărău răspunde la întreruperile d-lui

¹⁾ Autentic! — N. I.

Cuza: dacă d-sa ar fi răspuns la toate calomniile ce i-s'au adus prin presă, ar însemna să fie vecinic în proces (?).

Singurul control al unui om politic pentru faptele lui publice e presa, reprezentantul societății. D. prim-procuror, constată d-sa nu e ecoul Parchetului general în această chestie.

D. prim-procuror: Contest cu desăvârșire acest lucru.

D. Bădărău: D. procuror-general are altă părere asupra acestei chestiuni și vă făgăduesc că voi face dovadă.

Un conflict violent se ivește între d. Bădărău și primul-procuror.

Președintele intervenind, conflictul e aplanat.

D. Bădărău se ocupă apoi de activitatea d-lui Cuza la catedra de Economie politică la Facultatea juridică din Iași, zicând că, această catedră fiind vacantă, s'a pus o condiție spre a fi ocupată: aceea de a prezenta o lucrare de valoare. D. Cuza pentru a ocupa aceea catedră a lucrat cartea sa „Poporația“.

Se ocupă de această operă a d-lui Cuza, zicând că nu e originală, ci e produsul compilațiilor din diferiți autori pentru a înșela (sic) pe cititori.

Sedința s'a ridicat la orele șase, iar viitoarea ședință va avea loc mâine la orele donăsprezece.

Ziua a V-a.

D. Bădărău, cerând cuvântul, spune că aseară și-a întrerupt pledoaria, fiind orele înaintate și fiindcă unii din d-nii jurați erau prea oboșiți;¹⁾ afară de aceasta nu putea să facă citații din autori din cauza lipsei de lumină (sic).

D. Cuza are și d-sa cuvântul după d. Bădărău pe motiv, că în pledoaria d-sale s'au pus în discuție chestii noi.

D. Bădărău, începând cuvântarea, a citat mai mulți autori străini, cari în lucrările lor, sau folosit de teoriile altor autori, punând însă în ghilemele acele părți. Acest lucru, spune d. Bădărău, trebuia să-l facă și d. Cuza, însă d-sa ia fragmente întregi (sic) din alți autori și se mărginește a-i pune ghilemele numai o singură dată, fără să mai spună că citează.

D-sa cetește apoi câteva pasagi din „Biographie Humaine“ de Aubry (?), care de câte ori citează autori străini, îi pune în ghilemele.

D. Bădărău, continuând, arată, că d. Socor n'a atacat în broșura sa decât opera d-lui Cuza, nu și persoana sa (sic).

Cu această ocazie, d. Bădărău relevă faptul că nici o revită serioasă nu s'a ocupat de chestia plagiatului d-lui Cuza, de oare-ce criticii nu vor să intre în polemică cu d. Cuza, ca să nu fie „criticați“ de d-sa în „Neamul Românesc“.

D. Bădărău cetește un articol din „Viața Nouă“ (neserioasă. — N. R.), semnat C., articol pe care îl atribuie d-lui Rădulescu-Motru.

D. Cuza contestă, că ar fi d. Rădulescu-Motru autorul.

D. Bădărău, vorbind de valoarea științifică a operei d-lui Cuza, zice că d-sa are două metode pentru eliminarea elementelor străine: unul pentru orașe și altul pentru sate.

Pentru orașe d. Cuza admite progromurile.

D. Cuza protestează.

D. Bădărău: Tărăbuță...

D. Cuza. Nu-i exact. Tărăbuță se luptă acum cu Cara-Mustafa (N. M. La luptele dela circ în astă seară e anunțat, că d. avocat Tărăbuță va lupta cu turelul Cara-Mustafa).

Continuând critica operei d-lui Cuza, d. Bădărău insistă mai cu seamă asupra concluziilor fundamentale ce le trage cu privire la creșterea populației ovricești în dauna elementelor românești.

Arată, că ideea națională, susținută de d. Cuza, e greșită, așa cum o înțelege d-sa, și dăunătoare tineretului universitar.

D. Bădărău susține, că d. Socor, când a spus că întreaga operă a d-lui Cuza e plagiată, n'a înțeles frasă cu frasă, ci că a plagiat ideia (sic) și unele pasagi.

Terminând, d. Bădărău face o critică asupra modului cum d. Cuza a înțeles să-și susțină pledoaria și termină cerând achitarea lui Socor.

Sedința se suspendă, iar la redeschidere se declară desbaterile închise și președintele face rezumatul ședinței.

D. președinte pune apoi d-lor jurați următoarele întrebări:

1. Delicventul Emanoil Socor e culpabil pen-

¹⁾ Natural! — N. I.

tru faptul că în broșura sa „O rușine universitară“ — ocupându-se de cartea din 1899 „Despre Poporație“ a d-lui A. C. Cuza, — i-a adus în cu-prinsul broșurii imputarea de plagiat din alți autori?

Urmează apoi enumerarea fraselor cari tra-tează părțile din plagiat.

Această întrebare se termină cu „Este dar culpabil“ că prin acea publicație a expus pe d. Cuza la ura sau disprețul cetățenilor?

2. Prin acele publicații cauzat-a vre-o daună d-lui Cuza?

3. Care e valoarea daunelor cauzate?

D. Bădărău, luând cuvântul asupra formu-lărilor întrebărilor puse declară că ele nu-s puse conform cu cererea d-lui Cuza. Întrebările ar fi trebuit formulate pe capitole, și nu pe frase. Socor nu acuză pe d. Cuza că ar fi plagiat frase, ci numai capitole(?) din cartea sa.

Curtea respinge acest incident.

*

Trecând în deliberare, după o oară, Curtea aduce un verdict de achitare pentru d. Socor (na-tural N. R.)

*

Până la oarele șese seara d. Socor și advo-cații săi n'au putut părăsi încă localul Curții cu Juri.

Studentii și un public numeros s'au adunat în stradă și curtea localului, așteptând ieșirea ace-stora pentru a manifesta ostil.

O companie de jandarmi și numeroși polițiști mențin ordinea.

D. prefect al poliției a propus d-lui Socor să-l scoată prin o ieșire lăaturalnică, dar aceasta a refuzat(!).

Jurații, la ieșire, au fost fluierați.

„Minerva“.

Scrisoare din Berlin

Festivitatea onomastică a împăratului; lumi-nația și discursul primarului. — Concertul d-lor Nottara și Dumitrescu.

Am serbat și onomastica împăratului actual. Poporul, care acum două săptămâni jertfea entu-ziasm și pietate la picioarele statuei marelui stră-bun, Friedrich cel Mare, se însuflețește azi, pentru împăratul lui; se însuflețește sincer, cu demnitate, maestros. Berlinul se împodobeste din nou, pe u-meri i-se pune o grea manta de lumină feerică, ce-i dă aspectul somptuos al unui castel de zei nordici, reînviați. Iluminația sărbătorească s'a afirmat de astădată mai interesant chiar de cât acum un an. Peste străzi și piețe, se revărsară din nou valuri și prisos de lumină, iar electricitatea, gazul și lumânările și-au afirmat din nou valoarea și puterea lor, cu astfel de ocazii. Acum s'a îngrijit pe lângă admirabilele efecte obișnuite de lumină, ca și aranjamentul decorațiilor să fie cât se poate de ales, de gustos, delectându-se astfel ochii pri-visorilor în toate privințele. Aici am aflat nota nouă, care oferea sentimentului și ochilor senzații neobișnuite, impresii necunoscute. Foarte multe din prăvăliile, cari aduc azi, omagii împăratului al că-rui bust l-au expus în vitrine, bogate, n'au uitat să împărtășească lumină și decorații policolare, nici în preșara aniversării de două sute de ani, a mare-lui rege-filosof. Cele mai multe din zidurile mo-numentale s'au folosit cu ocazia aceasta de lumi-narea electrică în miniatură, cari prind admirabil de bine, înșirate în ghirlande: ferestrele, arhitravele, anghierile și portalele. Aveai impresia, din depărtare, că o dungă fără sfârșit se împletea peste totul, o dungă de aur, pe care ar trece mici de tot și scilpitoare, albine de aur, pornindu-se ca dintr-o coșniță dintr-o fereastră, și răspândindu-se pretutindeni, pe acoperișe, pe pereți, în aer. Și apoi negura asta eternă care îndulcește totul.

Am găsit totdeauna ceva deosebit și ferme-cător în negură — în acest giolgiu, ce acopere pe un mort străniu — pământul. Dar mai cu seamă aici, seara, în atât belșug săgetător de lumină, haina asta tristă, albă bătând în vinețiu, îndulcește totul, reducând fulgerările tremurătoare și puter-nice, la proporții domoliți de vis, la tablouri es-tompate la licăriri înăbușite.

Iar pretutindeni, în vitrine, între orchideie, hiacint și roze veghează bustul împăratului, cu ochii energici și inteligenți, cu fruntea boltită, cu figura expresivă. Acest împărat are ceva de erou

în toată personalitatea sa. El pare a întrupa acel vis frumos al Germanilor, în formă modernă, pe care poezia sublimă *Lohengrin*; un împărat națio-nal german, în fruntea unui popor german! Iar lumea trece prin fața lui și simte o mândrie, când el știe, că nu e un manechin de ceară, pe un tron de ceară!

Sărbătorirea onomastice s'a făcut oficial, la primărie, la parlament și la operă, unde s'a cântat în fața multor regi, prinți și princese, opera „*Der grosse König*“, compusă de Friedrich cel Mare, care se știe că era și un excelent muzicant. La banchetul dat la primărie, primarul a rostit următorul discurs: „Abia au trecut câteva zile, de când în orașul nostru, în întreaga Prusie, din-colo de toate hotarele unde bat în piept inime prusiace, și chiar în toată lumea cultă, unde se știu aprecia oamenii mari, ce conduc destinele omenirii, s'a serbat a doua sută aniversare a ono-mastice regelui Friedrich cel Mare.

C'o vădită satisfacție și îndreptățită mândrie ne-am rechemat cu toții în memorie, ce a făcut patriei și poporului său, acest rege, acest excelent scriitor, acest artist delicat, acest curajor și birui-tor comandat, acest neîntrecut om de stat și poli-tician; din nou s'au umplut inimile de bucurie și mulțumire în fața gândului, că de ce noroc și de ce binecuvântare s'a făcut poporul nostru părtaş, că soarta sa a fost condusă în șirul lung al vea-curilor, de-o casă domnitoare, care pe lângă alți oameni însemnați, a fost în stare să producă pe Friedrich cel Mare.

Azi, la onomastica regelui și a împăratului nostru, sărbătorim pe cel care viețuește. aducem omagii principelui domnitor din neamul Hohenzol-lernilor. Cu mare bucurie am auzit din nou, că Wilhelm II-lea s'a luat de model spiritul lui Frie-drich II-lea, și mai cu seamă în cât privește adâncea și serioasa concepție a chemării unui domnitor, a recunoscut-o de model pe cea a străbunului cu în-suflețire și admirație, iar acestei mărturisiri îi co-ră-pund pe deplin faptele. Suntem martori aproape de un pătrar de veac, cum dela suirea treptelor tronului și până eri, întocmai ca și marele său străbun fără odihnă și neîncetat, s'a năzuit, ca pe toate terenele propășirii atât fizice cât și spirituale, să mărească imperiul și să asigure poporului său po-ziția ce i se cuvine, în concertul mondial al po-poarelor. Și lucrul acesta l-a dovedit el cu deose-bire în anul trecut.

Așa știm cu toții, aceia ce în zilele hotări-toare era numai la foarte puțini înși cunoscut, că poporul nostru în vara trecută era aproape, ca pentru onoarea și puterea sa, se înainteze cu arma în mână; dar noi mai știm, că în aceste zile în persoana împăratului și regelui nostru, am avut un credincios și păzitor plin de încredere al onoa-rei și puterii, noi știm că lui, căruia îi este încre-dințată creșterea și disciplinarea armatei poporului și totodată înmulțirea acestui spirit, i-a succes prin prudența și statornicia sa, să ne câștige bine-cuvântările unei păci onorabile. Deaceia azi, dela acest loc să-i exprimăm cea mai profundă mul-țumită.

La festivitatea dela 24 Ianuarie și la cea de azi, se va adăoga în sânul familiei noastre domni-toare încă una nouă. Mâne se va face botezul, celui al patrulea nepot al împăratului. Gândul la această serbătoare, ne potentează azi bucuria noastră. Ea fortifică în noi speranța, că neamul princiar al Hohenzollernilor, se va susține pentru poporul nostru, până în cele mai depărtate timpuri. Să dăm prin urmare expresie acestui sentiment al bucuriei, al mulțumitei și al speranței în strigătul: Majestatea sa împăratul și regele nostru să trăiască!

S'a ținut un discurs și la cameră. În fine toate corporațiile au serbat demn, pe acela, care după cuvintele primarului, reprezintă frumos idea-lele și aspirațiile națiunii germane.

*

Ca încheiere ar mai fi de comunicat încă ceva. La Berlin avem o seamă de tineri români, cari fac cinste țării și neamului lor, dar despre cari se vorbește foarte rar. E de vină modestia lor neîn-te-meiată.

Sunt anume, câțiva conservatoriști, adevă-ți elevi ai conservatorului de muzică de aici, dintre cari am avut fericirea să fiu prezentat la doi: D-nii C. Nottara, fiul decanului actorilor din țară și N. Dumitrescu. Unul studiază vioara, iar celalalt pianul. Acum o săptămână i-am ascultat pe amândoi, la un concert de un caracter familiar. Nu s'a cân-

tat mult, dar în schimb bine: o sonată de Grieg pentru vioară și piano. D. Nottara, e un muzicant excelent, crescut în școala germană. Admirabil mi-a arătat dânsul odată, caracteristica și superioritatea acestei școli, față de multe altele. Și dânsul are dorul de-a rămânea totdeauna fidel principiilor, pe cari le profesază: mai întâi și mai întâi de toate o absolută corectitate și exactitate în executarea unei piese. Pe planul al doilea dânsul așază brilia-rea, la cari atâți artiști își închină azi, tot talen-tul lor. D. Nottara a fost corect, sobru, majestos, precum o cere geniul magului dela nord: Grieg. D. Dumitrescu, a susținut demn aacompaniamentul la piano. Acești doi artiști, vor să viziteze la vară Ardealul nostru într'un turneu. Să-i întimpinăm cu drag și să ne deschidem sufletele, ca să primim bogăția de armonii, pe care o s'o aducă ei, în-cuind-o în ele. Să vă vedem cu bine la noi, iubiiți artiști, ce serviți atât de frumos la altarul nepân-gărit al muzicii...!

Corresp.

Intrunirea naționalistă din Iași

Măsurile de ordine. — Discursurile d-lor Cos-movici, M. Cantacuzino și alte discursuri. — Telegrama d-lui Iorga. — Telegrama studenți-lor din București.

Iași, 23 ian. v.

Studentii naționaliști au convocat pentru azi la orele 3 în sala teatrului Pastia o întrunire de protestare împotriva verdictului juraților în pocesul Cuza-Socor.

Fiind temeri de oarecari tulburări poliția a luat întinse măsuri de pază. Pe străzi precum și la locuințele d-lor Socor, Bădărău și redacția „Opinie“ s'au postat soldați și jandarmi pedestri. De asemeni și pe străzi sunt postați jandarmi precum și numeroși agenți polițienești.

La întrunire asistă un mare număr de stu-denți și cetățeni.

Intrunirea se deschide la orele 3 și un sfert fiind aclamat președinte d. Ionescu-Govora student în medicină. D-sa mulțumește pentru cinstea ce i-se face și explică rostul acestei întruniri, dând cuvântul d-lui Iamandi student în drept.

D. Iamandi arată rolul ce l-a avut politica și mai ales conservatorii-democrați în procesul Cuza-Socor.

Spune că nu Socor e autorul broșurei, ci ea e produsul luptei unei cete de netrebnici, cari ur-măresc distrugerea d-lui Cuza. Studentimea uni-versitară are marele merit că ia apărarea unui pro-fesor cinstit care reprezintă un curent nou de re-gen-rare socială. Procesul, spune oratorul, apare ca o luptă între ideea națională și a străinismului.

D. dr. Cosmovici, profesor universitar și prim-ajutor de primar e primit la tribună cu ovații îndelungate. D-sa începe prin a spune, că constată, că n'a muncit degeaba timp de 30 ani de profes-sorat, căci ceace vede azi e ceva îmbucurător. Condamnă atitudinea d-lui Bădărău care a preferat să ia apărarea lui Socor. Spusele d-lui Bădărău nu pot coborî pe d. Cuza, nu pot să înfrunte univer-sitatea ieșană. Oratorul declară, că e adânc mișcat de dragostea mulțimei, pentru știință și termină declarând, că știința și românismul nu vor muri niciodată.

D. M. Cantacuzino, profesor universitar e primit la tribună cu aplauze și ovații cari durează câteva minute. D-sa spune, că întrunirea aceasta nu-i naționalistă pentru că împrejărea care-i a dat prilej nu e în legătură cu vre-o chestie politică. E o întrunire de protestare contra unui Socor, care a fost achitat și protestarea nu trebuie să se îndrepte contra verdictului juraților, ci împotriva ce i se dă acestui verdict prin care se cută a se împu-țina autoritatea colegului meu A. C. Cuza, care e unul din cei mai aprigi luptători naționaliști. Ora-torul constată la d. Cuza o credință care însufe-țește toată suflarea românească și această credință spune, că nu se respectă. Spune, că nu va vorbi de ceice au influențat verdictul juraților, căci ar lunea șor pe o pantă periculoasă.

Înzistă asupra importanței lucrării „Popora-ția“ ce a fost premiata de Academi și apreciată de universitatea din Iași, care e mai presus de orice discuție. Cea a avut curajul, spune d. Can-tacuzino să cumpere broșura lui Socor, s'a putut convinge, că el a fost condus de tendința cea mai murdară. D. Cantacuzino își încheie frumoasa cu-vântare cu următoarele cuvinte: Fiți liniștit colegă,

căci nu poate să-ți fie atacată nici cinstea, nici ființa, iar vouă tinerilor vi-se cere iubire pentru neamul vostru, iubire mai ales pentru dreptate.

Sunt alături de d-voastră pentru a infiera pe toți acei cari influențând ca să ne atingă în demnitatea noastră ca neam și în cultura românească.

D. Ionescu-Govora mulțumește dlor profesori Matei Cantacuzino și dr. Cosmovici pentru frumosul exemplu ce l-au dat participând la această întrunire.

D. Tașca reprezentantul studenției din București declară că a venit mânat de conștiința că studenția trebuie să facă garda culturii și științei. Infierază calomniile lui Socor, strigând să trăiască A. C. Cuza.

Preotul St. Popescu, critică instituția juraților insistând asupra chipului cum se recrutează acești judecători ai poporului.

După ce mai vorbesc d-nii avocați Coroi și Sturza, d. Ionescu-Govora dă citire următoarelor două telegme:

„Rezultatul procesului ca și rezultatul alegerii arată lipsa unei opinii publice în afară de interesul material și de partid. Ca tineri, îndrăzniți s'o mai căutați, crezând că poate da alta decât aplauze. Eu nu mai cred decât în folosul ultim al silințelor noastre oneste și fac apel la cei după noi cari vor da sentința definitivă.

N. Iorga.

Telegrama centrului studenților din București.

„Voi sunteți mai chemați de cât niște întâmplători jurați politici, de a apăra ființa profesorului nostru calomniat. Jurații puteau să o răz-bune dar nu să o atingă. În orice țară civilizată profesorul insultat e apărat de studenții săi.

Faceți la fel, apărați-l!”

După terminarea întrunirii studenții formându-se într'un mare cortegiu au plecat acasă la d. Cuza să manifesteze.

Scrisoare din Viena

Ce se va întâmpla?

— 6 februarie.

Dacă voim să judecăm stările drept, trebuie amăsurat adevărului să constatăm, că o adevărată situație specifică politică internă în Austria de prezent nu există. De o acțiune, care în parlamentul austriac să formeze prin o coaliție nouă o majoritate guvernamentală acum nu poate fi vorba. Ventilația unui astfel de plan este anachronistic, pentru că, rămânând conferințele germano-cehe de împăcare și de data aceasta fără rezultat, lipsesc condițiile de lipsă pentru o nouă combinație de a forma o majoritate, în care pe lângă germani să fie reprezentați și cehii. Dacă se mai poate zice ceva despre situația politică internă, este aceea, că prin conflictele cari sau petrecut în cele mai multe diete provinciale, sau înrăutățit numai.

În cercurile politice austriace de altcum nu se vorbește despre altceva decât despre întâmplările din Ungaria. Toți se întreabă: cum se vor desvolta lucrurile în parlamentul maghiar, care va fi rezultatul misiunii de pace a prim-ministrului contele Khuen Héderváry? Și aceasta este foarte natural, pentru că prețul pentru încheierea păcii între partidul guvernului și între partidele maghiare opoziționale este să fie plătit din fondul, atât de mult teorii folosit, aproape exhaustat de tot, a acelor hotărâri legale, cari au susținut cu greutate până acum încă comunitatea armatei și integritatea imperiului. Tot din nou chestiile militare, sunt acele, cari sunt folosite de maghiari, pentru a face o presiune asupra coroanei și asupra conducerii armatei și de și contele Khuen după cum se zice nu se identifică cu pretensiunile opoziției, ci numai a raportat despre ele la locul competent, totuși s'ar bucura dacă cu Just și Kossuth ar putea face un pact în contul unității armatei comune și prin aceasta deocamdată de a-și arunca din spate grijile, de a se mai ocupa cu chestia reformei electorale. Planul, care s'a făcut, pentru de a trece chestia delicată a limbii cu privire la rezolvarea codului penal militar, este demn de a fi născocit de un jidan întortăcitor de drepturi. Se vorbește anume în hotărârile legale asupra conducerii afacerilor judecătorești militare a lăsa deschisă chestia limbii și a o regula aceasta prin ordinațiuni. Prin aceasta

de o parte să fie eliminată limba germană, ca limba de pertractare de altă parte să fie asigurată fără nici o restrângere limba maghiară la judecătoriile militare pe teritoriul Ungariei. Dacă se sperează în felul acesta de a delătura obstrucția partidelor maghiare contra proiectelor militare, trebuie spus deja deacum cercurilor cari au să decidă asupra primirei sau respingerii pretensiunilor militare, legea militară, după cum îi place șovinismului maghiar, absolut nu este speranță ca majoritatea în parlamentul austriac să o primească.

Dacă și s'a decis ca să se aducă astfel de jertfe materiale grele, pentru a se putea da o formă nouă armatei, este totuși cu totul exclus, că această jertfă să fie adusă pentru o armată, care nu ar fi mai mult comună și care ar fi deplin sub influența maghiarilor.

De aceasta ar trebui să se țină toți, înainte de a se aduce o hotărâre definitivă.

Austriacus.

Sfârșitul serbărilor din Sofia

Sofia, 22 ian. v. Balul care a avut loc aseară la clubul militar a durat până la orele 3 și jumătate noaptea, când s'au retras familia regală și principii Boris și Chiril. Balul a fost deschis printr'o horă bulgară în care s'au prins regele regina cu toți principii moștenitori și invitații străini. În horă prințul Ferdinand al României era alături de prințul Filip de Coburg și marele duce Andrei Wladimirovici. Prințul Carol Albrecht și marele duce Wladimirovici, au dansat în tot timpul balului până târziu noaptea. La primul cadru, în care, principele Ferdinand era vis-a-vis de prințul Chiril și a dansat cu d-na Tonceff, născută Cartargiu.

Aseară, între orele 4 și 6, prințul Boris a primit delegațiile societăților și ale corporațiilor; un delegat din comisiunea ofițerilor în retragere, s'a adresat în termenii următorii prințului Boris:

— Nu trebuie să uităm Macedonia care trebuie să intre în regatul nostru.

Prințul Chiril, care era alături și auzise cuvintele acestea, a răspuns, adresându-se delegatului:

— Da, da, așa trebuie să-i se vorbească lui Boris.

Alte amănunte.

Prințul Serbiei Alexandru a invitat pe deputații bulgari să viziteze capitala Serbiei.

*

Printre cadourile, pe cari prințul moștenitor al Bulgariei le-a primit, a fost admirată o sabie de aur cu pietri prețioase, un revolver și un binoclu, cadouri primite din partea armatei bulgare.

Decorarea oaspeților.

Principele Ferdinand al României, ca și toți ceilalți prinți de coroană, cari au luat parte la serbările din Sofia, au fost decorați de țarul Bulgariei cu marele colier „Ordinul Sf. Alexandru”.

Darul consiliului de miniștri.

Consiliul de miniștri a oferit prințului Boris un tablou de mare preț, reprezentând pe descendenții familiei de Bourbon, în care figurează și mama regelui Ferdinand ca copilă.

Scrisoarea de felicitare a veteranilor români.

Cu prilejul serbărilor din Sofia, veteranii români din războiul dela 1877—78 au trimis ministrului de instrucție, d. Bobceff, o scrisoare de felicitare, amintind victoria în contra dușmanului comun și rugând pe ministru să spună regelui, că serbările majoratului principelui moștenitor al Bulgariei umplu inimile lor de bucurie. Scrisoarea veteranilor se termină prin urări pentru întreaga familie regală. Ministrul a răspuns într'un mod cordial.

*

Decorarea prințului Boris.

Principele Ferdinand al României a trimis principelui Boris colierul ordinului Carol.

Vizitele moștenitorului României.

Azi la orele 11 dim. principele Ferdinand al României s'a dus la biserica românească, unde a fost primit de către d. Ghika, ministrul țării, însoțit de întregul personal al legățiunii și de colonia română.

Principele a vizitat apoi școala românească, unde elevii au cântat imnurile român și bulgar. Principele a exprimat satisfacția sa pentru modul cum sunt ținute clasele și atelierile.

*

La muzeul național, unde principele Ferdinand a făcut apoi o vizită, a fost primit de ministrul instrucției, d. Bobceff și de directorul Fkilow.

*

La orele cinci după amiaz s'a servit un ceai intim la legățiunea română, la care au azistat principele Ferdinand, suita sa, precum și personalul legățiunii.

Asasinii lui Mihăileanu cer grațiere.

Părinții bulgarilor Dinitroff și Stoiceff, cari au fost condamnați pentru omorul lui Mihăileanu și a lui Fitowski, au înmănat principelui moștenitor al României o petiție prin cari cer iertarea celor doi prizonieri. Primirea acestei petiții de către principele Ferdinand, spune ziarul „Dnevnik”, a făcut impresia cea mai bună în toate cercurile bulgărești.

Plecarea misiunilor.

Astăzi toți principii și toate misiunile vor părăsi Sofia cu trenuri speciale.

Cel dintâi va pleca la orele 4 după amiază cu prințul Filip, fratele țarului Bulgariei și fiul său Leopold, prințul Danilo al Muntenegrului, Constantin al Greciei, ducele Albrecht și misiunile: spaniolă, franceză, belgiană și italiană.

Cu toții vor călători până la Viena.

Cu al doilea tren, la orele 9 seara, va pleca marele duce Andrei Wladimirovici și prințul Alexandru al Serbiei.

Principii Ferdinand al României, Frederic și Leopold au plecat la orele 11 și jumătate dimineața prin tren special via Ruscuc, fiind salutați la gară de regele Bulgariei și de principii Boris și Ciril, precum și de toți miniștrii, personalul legățiunii române și de autorități.

Regele și-a luat rămas bun dela principele Ferdinand în modul cel mai cordial, dându-i Acolada. Ofițerii bulgari atașați principelui și misiunii române se vor duce până la hotar. Principii se vor opri un ceas la Târnovo.

CURIOSITAȚI

Un record. 13 copii în trei ani.

Aceasta minune a avut loc în statele unite și anume în statul Oklahoma: Ninunea s'a descoperit în urma unui incident banal de tot. D. și d-na Iackso, doi bravi meșteri de binale, au fost lăsați de personalul unei gări aproape să moară de frig în o sală de așteptare a gării.

Instruindu-se plângerea soților Iacksov s'a dovedit că sunt părinții a 14 copii dintre care 13 — și aici stă toată minunăția — 5 sau născut în 3 ani.

Și anume nouă ani după nașterea primului s'au născut doi gemeni, cari sunt acum în vârstă de 5 ani. După un an dela nașterea alor doi gemeni s'au mai născut 3 și încă un an după aceasta alți 3. Astfel dar se făcuseră în total 8 (fără a socoti primul născut). Atunci se întâmplă minunăția: Căci al 5-lea an nu se isprăvisc încă și iată că se nasc 5 (cinci) copii dintr'odată. Deci total 13 în trei ani.

Analele medicale semnaleză, până la 5 dintr'o dată dar atunci acei gemeni nu mai trăesc. Copiii lui Jalkson însă trăiesc perfect,

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul”.

SABIN SOLOMON— **Compactorie română.** —

Alba-Iulia (Gyulafehérvár) Felsővartér Nr. 1.

Am onoare a aduce la cunoștința m. onor.
public din tot Ardealul, că în**Atelierul meu propriu**

de compactorie, aranjat după cerințele cele mai moderne primește, orice lucrări de compactorie și cartonagiu și le executez potrivit gusturilor celor mai fine. În special executez cadre fine de icoane și portrete, mape din carton, și plüsch pentru mese de scris, pentru gulere manșete și mănuși. Mai departe cele mai de gust legătorii decorative din pele și pânză după metoda francez și englez. Cea mai solidă și mai durabilă compactorie pentru ziare, registre de casă și contabilitate în piele și în pânză. Imi permit a atrage atențiunea asupra recuzitelor mele de aurit, cari sunt unice în felul lor. Apelând la sprijinul binevoitor român. Cu toată stima

Sabin Solomon, compactor.

Cafea și Tea Extras din Catalogul lui **Kotányi János:****Cafea brută:**

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1.60
Portorico 1/2 "	" 1.90
Cuba 1/2 "	" 2.—
Iava aur "	" 1.70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1.90
Calitate fină 1/2 "	" 2.20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Menado, Mocca) 1/2 Klgr.	" 2.60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2.50
Tea de Congo 1/2 "	" 3.—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	" 5.—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	" 6.—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 "	" 7.—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	" —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1.90
1 litru rum fin de Brazilia	" 2.40
1 sticlă 1/10 rum de Jamaica	" 3.50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI” se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și

Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

în edificiul bănoilor „Arad-Csánádi Takarékpénztár).

(Nr. telefonului 809).

Cele mai bune **oroloage**Cele mai solide și **juvaericeale**

cele mai moderne

atât pe **bani gata, cât și în****rate** pe lângă **chezășie de 10****ani** cu prețuri ieftine, liferează cea

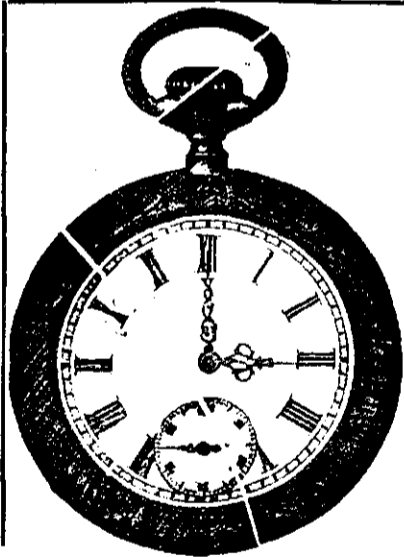
mai bună prăvălie în aceasta privință

în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

CAFEA

permanent proaspet prăjită.

TEA

din cele mai bune soiuri.

RUM

In sticle originale și propriu umplute se află numai la

„ATLANTICA” IMPORT DE CAFEA ȘI TEA.

ARAD, Bulevardul Andrássy Nr. 20.

(Telefon Nr. 609).

Desfacere de
prăvălie
concesionată**Hoffmann**
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane - raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik” cu prețuri originale de fabrică, rochiile frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Cămeși femești brodate: 1 fl. 65 cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 cr.;

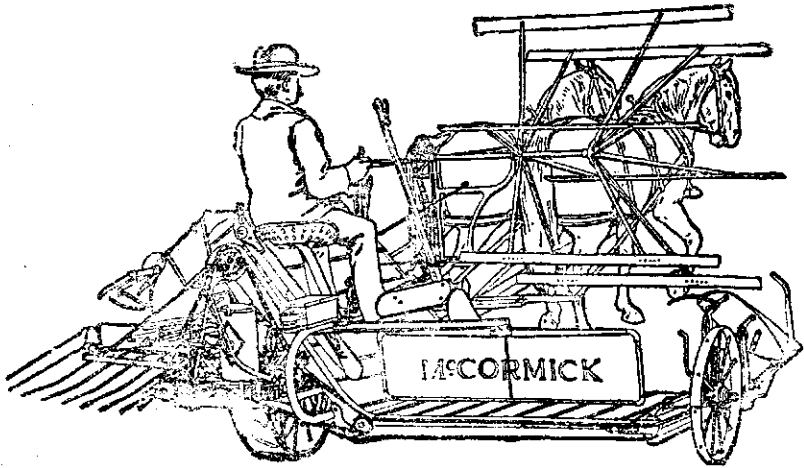
Un carnis (susținător de perdea) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galantarele mele

E eschisă turburarea activității.

In comitatul Torontal sunt in activitate.
2000 mașini cumpărate la mine.

Cele mai bune mașini sunt:

Mașinele de trierat a lui HOFHERR și SCHRATZ
: : și mașinele de cosit a lui M. CORMICH. : :

A repara mașinele cumpărate la mine am învățat pe
spesele mele proprii mașiniști, cari numai spe-
sele de renovat au a pretinde. Mașinele se vor
renova în tot anul peste iarnă prin primul monter,
:- pentru care nu se socotesc speșele. :-

Reprezentantul general din comitatul Torontal e

ARMIN BRAUN

în BECICHERECUL-MARE

având reprezentanță în Panciova, Nagykikinda, Módos și
Nagy-szt.-miklós.

NEUMANN M.

CROITOR DE BĂRBAȚI.

COSTUME DE FRAC, SMO-
CHING, REDINGOT ȘI JA-
CHET, GATA SAU DUPĂ
MĂSURA IN EXECUTARE
: NEESCEPTIONABILĂ. :

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în

A R A D.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Someșana“,

instituit de credit și economii, societate pe acții în Dé.s. —
Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă „ 180000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cam-
biali, pe lomcard. etc. — Primește de-
puneri spre fructificare pentru cari plă-
tește 5 procente interese, iar pentru de-
puneri mai însemnate și stabile pre-
cum și pentru depuneri dela corpo-
rațiuni culturale și bisericesti solvește
5 procente și jum. la sută interese.
Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin
poștă, spre care scop la cerere se tri-
mite cheque-uri poștali. — Corespon-
dența în limba română, maghiară și
germană. o o o o o o o o o o

Direcțiunea.

Diplomă de aur, Oradea-Mare 1891

Diplomă de argint, Budapesta 1885

Fondată în 1892

Schäffer József

compacto, Arad Strada Salac Nr. 3.

Telefon Nr. 762.

Lucrări bune, durabile! Serviciu
prompt! Prețuri avantajoase!

SCHUSTER HANS

hărăgar și instalator.

S z á s z v á r o s, (Orăștie), Korház utca.

Primește spre efectuare: instumente de fabri-
care de spirt, cogneac, licher, țuică și instru-
mente de a condensa acestea. Mare magazin. Tot
felul de instumente și lucruri necesare la fa-
bri. — Vase de aramă roșie pentru hoteluri,
birturi și case private.

Primește montarea și repararea odăilor de scaldă,
apaductelor și fântânelor artificiale, pe lângă prețuri
moderate. — Comandele se execută prompt.

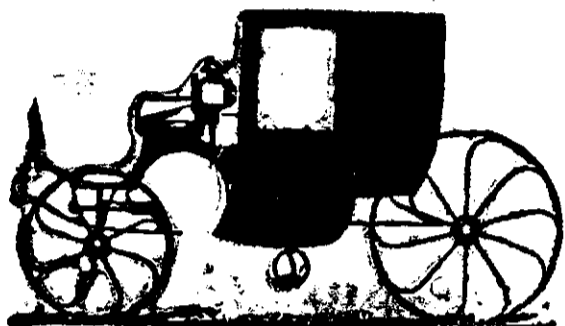
Kováts és Thomay

fauri și fabricanți de trăsuri

Arad, Strada Kossuth Nr. 2.

Avem onoare a recomanda atelierul nostru cu renume bun de

făurit și fabrică de trăsuri.

După cunoștințe de 7 ani câștigate în fabrica Kölber Testvérek, furnizorii curții regale, ne-am așezat aici și suntem în poziția a satisface celor mai mari recerinte. Pregătim trăsuri nouă în orice execuție, asemenea facem reparaturi pe lângă prețuri convenabile.

Depozit de trăsuri gata.

Catalog gratis și franco.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,

faur și fabricant de trăsuri.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. :: ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :: :: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administreează depuneri cu case de economizare.

■ ■ ■

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

■ ■ ■

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicare.

■ ■ ■

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

■ ■ ■

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

■ ■ ■

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
ți dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

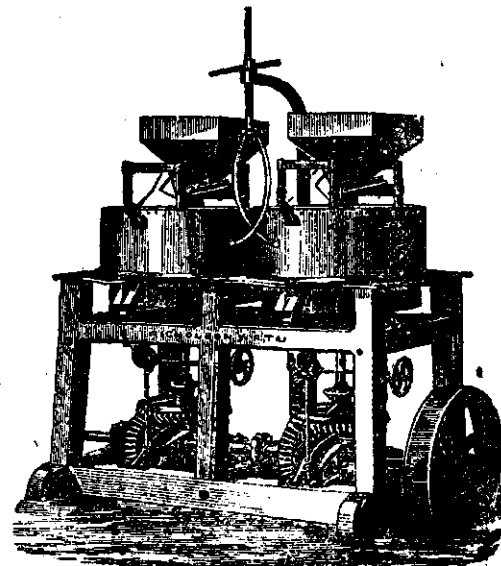
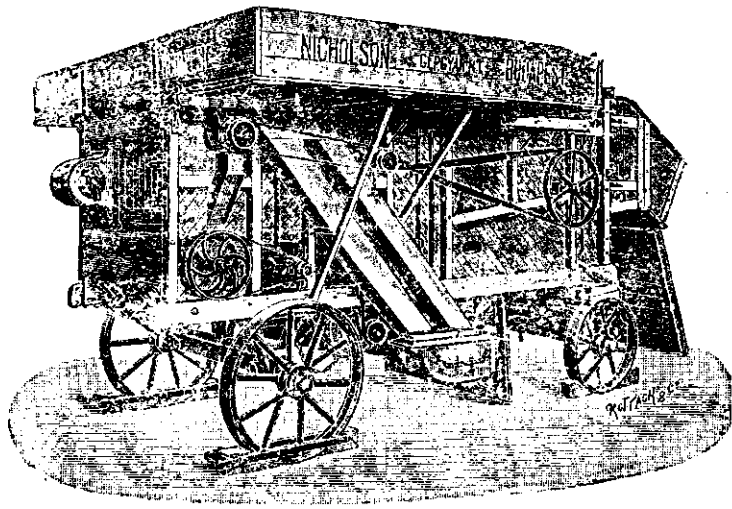
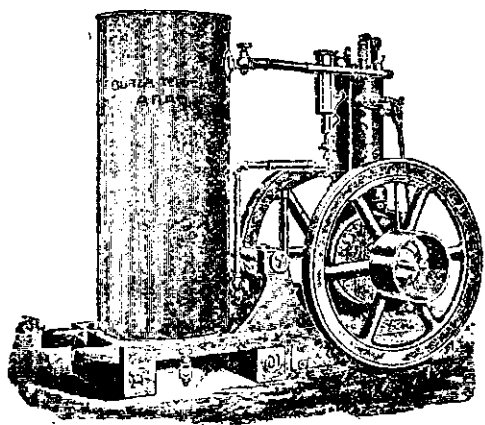
FRATII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz, prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Institut de asigurare ardelean

„TRANSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc.** pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe **cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.**

Asigurări de accidente corporale,

contra **infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.**

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992—
	(viață	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

**„JEBELIANA“ institut de credit și economii, societate pe acții în Jebel.
 — takarék- és hitelintézet mint részvénytársaság Széphelyen. —**

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „JEBELIANA“ se convoacă la a

VI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Jebel, la 25 Februarie st. n. 1912 la 2 ore după amiazi, în sala școlii de fete gr. or. române.

Obiectele adunării:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, precum și prezentarea bilanțului pro 1911.
3. Decidere asupra bilanțului și darea absolutorului direcțiunii comitetului de supraveghiere.
4. Propunerea direcțiunii și decierea asupra împărțirii profitului curat.
5. Alegerea directorului și alor 6 membrii în direcțiune pe 3 ani.
6. Eventuale propuneri.

Jebel, 28 Ianuarie 1912.

DIRECȚIUNEA.

Meghívó.

A „JEBELIANA“ takarék- és hitelintézet részvényes urai meghívotnak a

VI-ik rendes közgyűlésre

mely Széphelyen, 1912 február hó 25 napján d. u. 2 órakor, a görögkeleti rom. leányiskolában fog megtartani.

A közgyűlés napirendje:

1. Közgyűlés megnyitása és alakulása.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság elszámolása és mérleg-számla előterjesztése 1911 évre.
3. A mérleg-számla felett határozat és az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása.
4. Az igazgatóság indítvánja és a közgyűlés határozata a tisztanyereség felosztására vonatkozólag.
5. Az igazgató és 6 igazgatósági tag megválasztása 3 évre.
6. Esetleges indítványok.

Széphely, 1912 Ianuár 28-án.

Az igazgatóság.

BILANȚ cu 31 Decembrie 1911. — MÉRLEG-SZÁMLA 1911 december 31-én.

ACTIVE—VAGYON.

PASIVE—TEHER.

Cassa — Pénztár	2195 89	Capital de acții — Részvénytőke	30000 00
Cambii — Váltok	66517 00	Depuneri — Betétek	83006 84
Cambii cu acop. hipotec. — Jelzálogilag bizt. váltok	73869 00	Fond de rezervă — Tartalékalap	4992 55
Grâu — Buza	4857 50	Fond de binefaceri — Jótékonycélu alap	60 00
Acții — Részvények	800 00	Reescompt — Vizleszámitolás	25193 00
Realități — Ingatlanok	515 78	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	77 00
Mobilier — Butorzat	670 42	Interese transitoare — Átmeneti kamatok	2106 81
Amortizare — Törlesztés	67 04	Profit curat — Tiszta nyereség	3922 35
	149358 55		149358 55

Contul profit și pierderi — Nyereség és veszteség számla.

SPESE—KIADAS.

VENITE—BEVÉTEL.

Interese la depuneri — Betéti kamatok	4299 89	Interese: — Kamatok:	
Interese de reescompt — Vizleszámitolási kamatok	857 97	dela cambii — váltók után	6389 90
10% dare după interese la depuneri — 10% betéti kamatadó	429 98	dela cambii cu acop. hipot. — jelzálogilag bizt. váltok	3279 17
10% amortizare din mobilier — 10% törlesztés a but.	67 04	de întârzire — késedelmi	272 18
Dare de stat și drum — Allami és utadó	753 37	Taxe de timbre — Bélyegilleték	6 50
Dare comunală — Községi adó	449 52	Proviziuni — Intalékok	2418 28
Taxe de timbre — Bélyegilleték	44 18	Diferite venitite — Különféle bevételek	236 66
Mărci de prezentă — Jelenléti díjak	128 00		
Spese de cancelarie — Irodai költségek	184 97		
Tipărituri — Nyomatványok	117 42		
Salare — Fizetések	1194 00		
Chirie — Házbér	160 00		
Profit curat — Tiszta nyereség	3922 35		
	12608 69		12608 69

Jebel, în 31 Decembrie 1911. — Széphely, 1911 december hó 31.

Dănilă Loicheția, m. p.
director — igazgató.

Ioan Groza, m. p.
cassar — pénztárnok.

Nicolae Dancu, m. p.
contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA. — AZ IGAZGATÓSÁG:

Klein Lipót, m. p. Kle George, m. p. Illa Loicheția, m. p. Vasile Șoșdean, m. p. Gemanariu Iosif, m. p. Iefta Marehece, m. p.

Conturile prezente le-am reviziat și aflat în consonanță cu registrele. — Jelen számlákat felülvizsgáltuk és a könyvekkel összhangzásban találtuk.

Jebel, la 4 Februarie 1912. — Széphely, 1912 évi február hó 4-én.

Membrii comitetului de supraveghiere: — A felügyelő bizottság tagjai:

Mindesku Marku, m. p. Iosif Kársiovanu, m. p. Dănilă Loicheția, m. p. Petru Botoka, m. p. Eftimie Crașovan, m. p.
elnök — președinte.